

Landsstyret Protokoll fra møte

Møte LS411/12
Dato/tid 26.04.2012 00:00
Referent Morten Edvardsen
Arkiv 2012001528

Norsk studentorganisasjon

INNHold

00 KONSTITUERINGSsAKER	SIDE 4
LS4 00.14-11/12 Godkjenning av innkalling	
LS4 00.15-11/12 Godkjenning av saksliste	
LS4 00.16-11/12 Godkjenning av tidsplan	
LS4 00.17-11/12 Valg av møteledelse	
01 RAPPORTER OG ORIENTERINGER	SIDE 4
LS4 01.22-11/12 Rapporter fra tillitsvalgte (uten politiske komiteer)	
LS4 01.23-11/12 Rapport International Students Union	
LS4 01.24-11/12 Rapport SAIH	
LS4 01.25-11/12 Protokollsaker	
02 ØKONOMI- OG FULLMAKTSSAKER	SIDE 5
LS4 02.09-11/12 Økonomirapport	
03 EVENTUELT, RESOLUSJONER OG UTTALELSER	SIDE 5
LS4 03.16-11/12 Resolusjoner	
LS4 03.17-11/12 Ettergodkjenning av høringer	
LS4 03.17.01-11/12 Høring: Endring i krav til studentboliger i byggeteknisk forskrift	
LS4 03.17.02-11/12 Høring: Struktur for likestilling	
LS4 03.17.03-11/12 Høring: Forslag til forskrift om rammeplan for barnehagelærerutdanning	
LS4 03.17.04-11/12 Innspill: Innspill til stortingsmelding om utdanning for velferd.	
LS4 03.18-11/12 Høring: Utkast til endringer i forskrift om grader og yrkesutdanninger, beskyttet tittel og normert studietid ved unioversiteter og høyskoler.	
LS4 03.19-11/12 Høring: NOU 2012:1 Til barnas beste – ny lovgivning for barnehagene	
LS4 03.20-11/12 Høring: NOU 2011:20 Ungdom, makt og medvirkning.	
04 VALG	SIDE 7
LS4 04.07-11/12 Ettergodkjenning av oppnevninger fra NSO	
05 STYRINGSDOKUMENTER	SIDE 8
06 INNKOMNE SAKER	SIDE 8
LS4 06.16-10/11 Innstillinger til landsmøtet 2012	
LS4.06.16.01-11/12 LM2 00.01-12 Godkjenning av innkalling	
LS4.06.16.02-11/12 LM2 00.01-12 Valg av møteledelse	
LS4.06.16.03-11/12 LM2 00.01-12 Godkjenning av tidsplan	
LS4.06.16.04-11/12 LM2 00.01-12 Valg av tellekorps	
LS4.06.16.05-11/12 LM2 00.01-12 Valg av redaksjonskomiteer	
LM2 00.07.01-12 Redaksjonskomité for arbeidsprogram	

LM2 00.07.02-12 Redaksjonskomité for organisasjonserklæring
LM2 00.07.03-12 Redaksjonskomité for uttalelser og resolusjoner
LS4.06.16.06-11/12 LM2 00.08-12 Godkjenning av delegater
LS4 06.16.07-11/12 LM2 01.01-12 Rapport fra arbeidsutvalget
LS4 06.16.08-11/12 LM2 01.02-12 Rapporter komiteer
LM2 01.02.01-12 Rapport valgkomiteen
LM2 01.02.02-12 Rapport kontroll- og organisasjonskomiteen
LM2 01.02.03-12 Rapport politiske komiteer
LS4 06.16.09-11/12 LM2 06.02-12 Resolusjoner

Deltakere på landsstyremøte 4 11/12

NR	FORNAVN	ETTERNAVN	FRA	ROLLE
1	Helle Amalie	Østensvik	<i>DiaVelferd</i>	LS-representant
2	Cecilie	Bakkelid	<i>SFRN</i>	LS-representant
3	Inger-Johanne	Rydland	<i>SiA</i>	LS-representant
4	Øyvind	Berdal	<i>SiA</i>	LS-representant
5	Anders Kvernmo	Langset	<i>SiB</i>	LS-representant
6	Sunniva	Adam	<i>SiB</i>	LS-representant
7	Veronica	Alsaker	<i>SiB</i>	LS-representant
8	Eirin	Nordal	<i>SiB</i>	LS-representant
9	Livar	Bergheim	<i>SiB</i>	LS-representant
10	Tea	Majstorovic	<i>SiBu</i>	LS-representant
11	Kati Eilertsen	Heimen	<i>SiF</i>	LS-representant
12	Therese	Macfarlane	<i>SiH</i>	LS-representant
13	Tor Erling	Nilssen	<i>SiHa</i>	LS-representant
14	Janne Kristine	Jenssen	<i>SiNoT</i>	LS-representant
15	Halvor	Moen	<i>SiO</i>	LS-representant
16	Jørgen	Tadvin	<i>SiO</i>	LS-representant
17	Liv-Kristin Rød	Korssjøen	<i>SiO</i>	LS-representant
18	Hanne Marie laursulëiel	Pedersen-Eriksen	<i>SiO</i>	LS-representant
19	Johan	Tunestam	<i>SiO</i>	LS-representant
20	Øyvind	Bjørgo	<i>SiO</i>	LS-representant
21	Stian	Skaalbones	<i>SiO</i>	LS-representant
22	Tobias	Langhoff	<i>SiO</i>	LS-representant
23	Torkil	Vederhus	<i>SiO</i>	LS-representant
24	Morten	Rønne	<i>SiS</i>	LS-representant
25	Trine	Oftedal	<i>SiS</i>	LS-representant
26	Meral	Mercanoglu	<i>SiSoF</i>	LS-representant
27	Carina	Rømme	<i>SiT</i>	LS-representant
28	Gina	Helstad	<i>SiT</i>	LS-representant
29	André	Almås Christiansen	<i>SiT</i>	LS-representant
30	Chatinka	Thyness	<i>SiT</i>	LS-representant
31	Lars Kristian	Holgensen	<i>SiT</i>	LS-representant
32	Daniel	Sørdal	<i>SiTø</i>	LS-representant
33	Sigurd	Langseth	<i>SiTø</i>	LS-representant
34	Tiril	Auby	<i>SiV</i>	LS-representant
35	Caroline	Stranger	<i>SiØ</i>	LS-representant
36	Siri	Steinsvik	<i>SSH</i>	LS-representant
37	Diana	Jensen	<i>SSiN</i>	LS-representant
38	Eivind	Nilsen	<i>SfS</i>	LS-representant
50	Anne Marit	Ringvold		AU
51	Jens	Folland		AU
52	Mari Berdal	Djupvik		AU
60	Ingjerd	Lindelund		KOK
61	Mari Helen	Varøy		KOK
70	Eirik	Uthus		VK
71	Grete	Forsmo		VK
72	Amund	Aarvelta		VK
73	Helge	Hovland		VK
80	Nora	Paus		IK

81	Lars-Erik	Alstad Aas		VLPK
90	Sine	Halvorsen		Ordstyrer
91	Martin	Gustavsen		Ordstyrer
92	Ina	Tandberg		Ordstyrer
93	Fredrik Røysland	Andresen		Ordstyrer
94	Morten	Edwardsen		Sekretariat
95	Wenche	Åsheim		Sekretariat

Olav M. Rydje tildeles tale- og forslagsrett under diskusjon om antall resolusjoner.
Karoline B. Holstad og Knut Jørgen Vie innvilges talerett i sal LS4 06.16.09-11/12 og LS4 03.16-11/12 da de begge har arbeidet med resolusjon 13.

00 KONSTITUERINGSSAKER

LS4 00.14-11/12 Godkjenning av innkalling

Innstilling fra AU:

Innkallingen godkjennes.

Votering: *Vedtatt*

LS4 00.15-11/12 Godkjenning av saksliste

Innstilling fra AU:

Sakslisten godkjennes.

Votering: *Vedtatt*

LS4 00.16-11/12 Godkjenning av tidsplan

Innstilling fra AU:

Tidsplanen godkjennes.

Votering: *Vedtatt*

LS4 00.17-11/12 Godkjenning av møteledelse

Innstilling fra AU:

- Sine Halvorsen, Torun Hegre, Fredrik Andresen og Daniel Heggelid-Rugaas velges som ordstyrere.
- Wenche D. Åsheim og Morten Edwardsen velges til protokollførere.

Votering: *Vedtatt*

Endelig vedtak:

01 RAPPORTER OG ORIENTERINGER

LS4 01.22-11/12 Rapporter fra tillitsvalgte

Innstilling fra AU:

Arbeidsutvalgets rapport tas til orientering.

Votering: *Vedtatt*

LS4 01.23-11/12 Rapport Kontroll- og organisasjonskomiteen

Innstilling fra AU:

Kontroll- og organisasjonskomiteens rapport tas til orientering.

Votering: *Vedtatt*

LS4 01.24-11/12 Rapport Valgkomiteen
<u>Innstilling fra AU:</u> Valgkomiteens rapport tas til orientering.
Votering: <i>Vedtatt</i>

02 ØKONOMI- OG FULLMAKTSSAKER

LS4 02.09-11/12 Økonomirapport
<u>Innstilling fra AU:</u> Økonomirapporten tas til etterretning.
Votering: <i>Vedtatt</i>

03 EVENTUELT, RESOLUSJONER OG UTTALELSER

Ingen resolusjoner ble behandlet.

LS4 03.17-11/12 Ettergodkjenning av høringer

LS4 03.17.01-11/12 Høring: Endring i krav til studentboliger i byggteknisk forskrift
<u>Innstilling fra AU:</u> Høringsuttalelsen Endring i krav til studentboliger i byggteknisk forskrift ettergodkjennes.
Votering: <i>Vedtatt</i>
<i>Høringen ligger i vedlegg 1</i>

LS4 03.17.02-11/12 Høring: Struktur for likestilling
<u>Innstilling fra AU:</u> Høringsuttalelsen Struktur for likestilling vedtas.
Votering: <i>Vedtatt</i>
<i>Høringen ligger i vedlegg 2</i>

LS4 03.17.03-11/12 Høring: Forslag til forskrift om rammeplan for barnehagelærerutdanning
<u>Innstilling fra AU:</u> Høringsuttalelsen om Forslag til forskrift om rammeplan for barnehagelærerutdanningen vedtas.
Votering: <i>Vedtatt</i>
<i>Høringen ligger i vedlegg 3</i>

LS4 03.17.04-11/12 Innspill: Innspill til stortingsmelding om utdanning for velferd
<u>Innstilling fra AU:</u> Innspillene tas med videre.
Votering: <i>Vedtatt</i>
<i>Høringen ligger i vedlegg 4</i>

LS4 03.18-11/12 Høring: Utkast til endring i forskrift om grader og yrkesutdanninger, beskyttet tittel og normert studietid ved universiteter og høyskoler
<u>Innstilling fra AU:</u> Høringsuttalelsen Utkast til endring i forskrift om grader og yrkesutdanninger, beskyttet tittel og normert studietid ved universiteter og høyskoler vedtas.
Votering: <i>Vedtatt</i> <i>Høringen ligger i vedlegg 5</i>

LS4 03.19-11/12 Høring: NOU 2012:01 Til barnas beste – ny lovgivning for barnehagene
<u>Innstilling fra AU:</u> Høringsuttalelsen Til barnas beste vedtas.
Votering: <i>Vedtatt</i> <i>Høringen ligger i vedlegg 6</i>

Forslag nr:	1	Kapittel og/eller linjenummer:	43
Forslagstiller:	André Christiansen	Valgkrets (initialer):	SiT
Opprinnelig tekst:			
Strykning: Stryk linje 36 fra "NSO er bekymret" og ut setningen.			
Ny tekst:			
Vedtak:	<i>Vedtatt</i>		

LS4 03.20-11/12 Høring: NOU 2011:20 Ungdom, makt og medvirkning
<u>Innstilling fra AU:</u> Høringsuttalelsen vedtas.
Votering: <i>Vedtatt</i> <i>Høringen ligger i vedlegg 7</i>

Forslag nr:	1	Kapittel og/eller linjenummer:	Linje 11
Forslagstiller:	André A. Christiansen	Valgkrets (initialer):	SiT
Opprinnelig tekst:			
Tillegg: Legge til ", men mener at," mellom "gruppen" og "med bakgrunn i kommentarene".			
Ny tekst: "Det er ikke NSOs formål..."			
Vedtak:	<i>Vedtatt</i>		

Forslag nr:	2	Kapittel og/eller linjenummer:	3, linje 36
Forslagstiller:	Anders K. Langset	Valgkrets (initialer):	SiB
	Opprinnelig tekst:		
	Ingen		
	Tillegg:		
	Legge til: "NSO vil påpeke at det er viktig at alle elever i grunnskole og videregående skole får grunnleggende demokratisk opplæring, og at det ikke er en god løsning å legge dette ansvaret inn i et eget fag. Demokratisk opplæring er et felles ansvar."		
	Ny tekst:		
Vedtak:	Vedtatt		

Forslag nr:	3	Kapittel og/eller linjenummer:	Kap 3, linje 76
Forslagstiller:	Anders K. Langset, Erin Nordal, Sunniva Adam	Valgkrets (initialer):	SiB
	Opprinnelig tekst:		
	Tillegg/Endring/Strykning:		
	Ny tekst:		
	NSO støtter at det skal være mer fokus på opplæring om demokrati, men vi er skeptiske til at det kun skal være ett sentralt fag om demokrati. Vi mener at det heller skal legges opp til at demokratiopplæring er integrert i hele skoleløpet slik at alle fag inkluderer et fokus på demokrati og hvordan demokrati henger sammen med fagene. Elever og studenter må få opplæring i og delta i diskusjoner om hvordan demokrati henger sammen i alle deler av samfunnet.		
Vedtak:	Vedtatt		

04 VALG

LS4 04.07-11/12 Ettergodkjenning av oppnevninger fra NSO
<u>Innstilling fra AU:</u>
Landsstyret ettergodkjenner: • Hege Soknes (NTNU) og Anders Kvernmo Langseth (HiB) til UHRs arbeidsgruppe for UH-pedagogikk   • Asbjørn Hammervik Flø (NTNU) til nasjonalt profesjonsråd for arkitektur – og landsdskapsarkitekturutdanning   • Elisabeth Kathleen Ofstad (NTNU) som fast representant og Erin Nordal (UiB) som vararepresentant til programstyret for NUFU – og NOMA programmene i perioden 2012 – 2015.   • Martin Gustavsen (NTNU), Bea Birgitte Drage Madsen (UiN) og Martine Staib (HiOA) til NOKUTs sakkyndige komiteer.

- **Cecilie Elisabeth Bakkelid (HiM) og Karen Contreras Lisberger (UiO) til LNUs representantskap og Barne – og ungdomstinget 2012**
- **Julie Ness (UiO) som fast styrerepresentant for kjønnsbalanse i forskning (KIF) ut inneværende periode**
- **Trygve Gudmund Harlem Losnedahl (UiO) og Runa Næss Thomassen (UiO) som faste representanter og Cecilie Elisabeth Bakkelid (HiM) som vararepresentant til nasjonal nemnd for politiattest for perioden 2012 – 2014.**

Votering: *Vedtatt*

05 STYRINGSDOKUMENTER

Ingen styringsdokumenter ble behandlet.

06 INNKOMNE SAKER

LS4 06.16.-11/12 Innstillinger til landsmøtet 2012

LS4 06.16.01-11/12 LM2 00.01-12 Godkjenning av innkalling

Innstilling fra AU:

Innkallingen godkjennes

Votering: *Vedtatt*

LS4 06.16.02-11/12 LM2 00.02-12 Valg av møteledelse

Innstilling fra AU:

- **Sine Halvorsen, Martin Gustavsen, Ina Tandberg og Fredrik R. Andresen velges som ordstyrere.**
- **NSOs sekretariat fører protokoll.**

Votering: *Vedtatt*

LS4 06.16.03-11/12 LM2 00.05-12 Godkjenning av tidsplan

Innstilling fra AU:

Vedlagt tidsplan vedtas.

Votering: *Vedtatt*

LS4 06.16.04-11/12 LM2 00.06-12 Valg av tellekorps

Innstilling fra AU:

- **Til tellekorps 1 velges: Diana Jensen (HiN), Hanne M. L. Pedersen-eriksen (MF), Helle A. Østensvik (DHS), Kati E. Heimen (HiF), Veronica Alsaker (NLA), Anders K. Langset (HiB), Benedicte G. Arntzen (NTNU), Nora Paus (UiO), Sindre Dueland (UiB), André A. Christiansen (NTNU).**
- **Til tellekorps 2 velges: Bea B. D. Madsen (UiN), Lars K. Holgersen (NTNU), Tea Majstorovic (HiBu), Tor E. Nilssen (HiH), Caroline Stranger (HiØ), Erlend K. Schjelderup (HiOA), Ingrid Foss Ballo (UiB), Lars-Erik A. Aas (NTNU), Tine Ø. Blomfeldt (UiB), Torkil Vederhus (UiO)**

Votering: *Vedtatt*

LS4 06.16.05-11/12 LM2 00.07-12 Valg av redaksjonskomiteer	
Innstilling fra AU:	
• Til redaksjonskomité for arbeidsprogram velges: Bjørn Anders Hind (UiB), Oda Kristine Hagalid (HSH), Edward Disch (HiG), Anja Johnsen (HiB) og Ann Irer Torgersen (UiA) • Til redaksjonskomité for organisasjonserklæring velges: Amanda Isaksen (HVO), Lars Ivar Wæhre (HiNT), Espen Skarsbø Olsen (NTNU), Magnus Hansen (UiT) og Anna Sara Fjeld (HSF) • Til redaksjonskomité for resolusjoner og uttalelser velges Eirik Faret Sakariassen (UiS), Anneli Maria Waaterud (UiN), Olav Reppen Breivik (HiST), Stian Aasberg Johansen (HiØ) og Siri Svanemyr Eriksen (HiBu)	
Votering: <i>Vedtatt</i>	

Forslag nr:	1	Kapittel og/eller linjenummer:	
Forslagstiller:	Johan Tunestam	Valgkrets (initialer):	SiO
Opprinnelig tekst:			
Endring:			
Morten Bakke Kristoffersen velges til redaksjonskomiteen for organisasjonserklæringen			
Ny tekst:			
Vedtak: <i>Trekt av forslagsstiller</i>			

Forslag nr:	2	Kapittel og/eller linjenummer:	
Forslagstiller:	Tobias Langhoff	Valgkrets (initialer):	SiO
Opprinnelig tekst:			
Endring:			
Johan Tunestam til redaksjonskomiteen for resolusjoner.			
Ny tekst:			
Vedtak: <i>Vedtatt</i>			

Forslag nr:	3	Kapittel og/eller linjenummer:	
Forslagstiller:	Johan Tunestam	Valgkrets (initialer):	
Opprinnelig tekst:			
Endring:			
Morten Bakke Kristoffersen til redaksjonskomiteen for arbeidsprogram			

	Ny tekst:
Vedtak:	<i>Trekt av forslagsstiller</i>

Forslag nr:	4	Kapittel og/eller linjenummer:	
Forslagstiller:	Anne Marit	Valgkrets (initialer):	AU
	Opprinnelig tekst:		
	Endring:		
	Edward Disch - strykes – erstattes av Olav R. Brevik Eirik Faret Sakariassen – strykes Magnus Hansen endres til Marius Hansen		
	Ny tekst:		
Vedtak:	<i>Vedtatt</i>		

Forslag nr:	5	Kapittel og/eller linjenummer:	Innstilling 44-45
Forslagstiller:	Trine Oftedal	Valgkrets (initialer):	SiS
	Opprinnelig tekst:		
	Eirik Faret Sakariassen		
	Endring:		
	Therese Tysland Holth		
	Ny tekst:		
	Therese Tysland Holth (UiS)		
Vedtak:	<i>Vedtatt</i>		

Forslag nr:	6	Kapittel og/eller linjenummer:	Innstilling, linje 46
Forslagstiller:	Liv Kristin Korssjøen	Valgkrets (initialer):	SiO
	Opprinnelig tekst:		
	• Til redaksjonskomité for resolusjoner og uttalelser		
	Tillegg:		
	Tillegg, kulepunkt 3		
	Ny tekst:		
	• Gerhard Eriksen (HiOA)		
Vedtak:	<i>Vedtatt</i>		

Forslag nr:	7	Kapittel og/eller linjenummer:	
Forslagstiller:	Tobias Langhoff	Valgkrets (initialer):	SiO
Opprinnelig tekst:			
Tillegg/Endring/Strykning:			
Fjerne Lars Ivar Wæhre fra redaksjonskomité for organisasjonserklæring, og ta inn Morten Bakke Kristoffersen			
Ny tekst:			
Vedtak:			
<i>Vedtatt/ Avvist</i>			

Forslag nr:	8	Kapittel og/eller linjenummer:	45
Forslagstiller:	Nils Magne Killingberg	Valgkrets (initialer):	SiT
Opprinnelig tekst:			
Olav Reppen Breivik			
Tillegg/Endring/Strykning:			
Flyttes til redaksjonskomité for arbeidsprogram			
Ny tekst:			
Olav Reppen Breivik inn i redaksjonskomité for arbeidsprogram.			
Vedtak:			
<i>Trukket av forslagsstiller</i>			

Endelig vedtak:

- Til redaksjonskomité for arbeidsprogram: Bjørn Anders Hind (UiB), Oda Kristine Hagalid (HSH), Olav Reppen Breivik (HiST), Anja Johnsen (HiB) og Ann Iren Torgersen (UiA).
- Til redaksjonskomité for organisasjonserklæring: Amanda Isaksen (HVO), Espen Skarsbø Olsen (NTNU), Marius Hansen (UiT), Anna Sara Fjeld og Morten Bakke Kristoffersen (UiO).
- Til redaksjonskomité for resolusjoner: Anneli Maria Waterud (UiN), Stian Aasberg Johansen (HiØ), Siri Svanemyr Eriksen (HiBu)

LS4 06.16.06-11/12 LM2 00.08-12 Godkjenning av delegater	
<u>Innstilling fra AU:</u>	• <i>Delegater og varadelegater som er meldt inn i henhold til NSOs vedtekter godkjennes.</i> • <i>Delegater og varadelegater som ikke er meldt inn i henhold til NSOs vedtekter godkjennes ikke.</i>
Votering: <i>Vedtatt med endringer</i>	

Forslag nr:	1	Kapittel og/eller linjenummer:	Side 66, 17
Forslagstiller:	Veronica S. Alsaker	Valgkrets (initialer):	SiB

	Opprinnelig tekst:
	Katrine Ellingsen
	Endring:
	Camilla Hermansen
	Ny tekst:
	Camilla Hermansen
Vedtak:	<i>Vedtatt</i>

Forslag nr:	2	Kapittel og/eller linjenummer:	Side 66, 19
Forslagstiller:	Veronica S. Alsaker	Valgkrets (initialer):	
	Opprinnelig tekst:		
	Tillegg:		
	Varadelegat: Truls Opheim		
	Ny tekst:		
	Truls Opheim, NLA Høgskolen		
Vedtak:	<i>Vedtatt</i>		

Forslag nr:	3	Kapittel og/eller linjenummer:	
Forslagstiller:	Caroline Stranger	Valgkrets (initialer):	SiØ
	Opprinnelig tekst:		
	Endring:		
	Punkt 2: (114-115 s 63) • Delegater og varadelegater som ikke er meldt inn i henhold til NSOs vedtekter godkjennes.		
	Ny tekst:		
Vedtak:	<i>Vedtatt</i>		

Endelig vedtak:

- *Delegater og varadelegater som er meldt inn i henhold til NSOs vedtekter godkjennes.*
- *Delegater og varadelegater som ikke er meldt inn i henhold til NSOs vedtekter godkjennes.*

LS4 06.16.07-11/12 LM2 01.01-12 Rapport fra arbeidsutvalget

Innstilling fra AU:

- Rapporten tas til orientering

Votering: *Vedtatt***LS4 06.16.08-11/12 LM2 01.02-12 Rapporter komiteer**

Innstilling fra AU:

- Rapporter tas til orientering

Votering: *Vedtatt***LM2 01.02.01-12 Rapport valgkomiteen**

Innstilling fra AU:

- Rapporten tas til orientering

Votering: *Vedtatt***LM2 01.02.02-12 Rapport kontroll- og organisasjonskomiteen**

Innstilling fra AU:

- Rapporten tas til orientering

Votering: *Vedtatt***LM2 01.02.03-12 Rapport politiske komiteer**

Innstilling fra AU:

- Rapporter tas til orientering

Votering: *Vedtatt***LS4 06.16.09-11/12 LM2 06.02-12 Resolusjoner**

Innstilling fra AU:

Følgende resolusjoner behandles i møtet:

- Nummer 1: Heltidsstudenten
- Nummer 10: Vi krever kvalitet i praksis
- Nummer 15: Et felles løft for boligbygging

Votering: *Vedtatt med endringer*

Forslag nr:	1	Kapittel og/eller linjenummer:	
Forslagstiller:	Nils Magne Killingberg	Valgkrets (initialer):	SiT
	Opprinnelig tekst:		
	-		
	Tillegg:		
	Legge til nytt kulepunkt		
	Ny tekst:		
	• Nummer 4: Studenters immatrielle rettigheter (IPR)		
Vedtak:	<i>Trekk av forslagsstiller</i>		

Forslag nr:	2	Kapittel og/eller linjenummer:	
Forslagstiller:	Johan Tunestam	Valgkrets (initialer):	SiO

	Opprinnelig tekst:
	-
	Tillegg:
	De resolusjonene som ikke behandles på landsmøtet skal oversendes til landsstyret for videre behandling.
	Ny tekst:
	De resolusjonene som ikke behandles på landsmøtet skal oversendes til landsstyret for videre behandling.
Vedtak:	<i>Vedtatt</i>

Forslag nr:	3	Kapittel og/eller linjenummer:	
Forslagstiller:	Johan Tunestam	Valgkrets (initialer):	SiO
	Opprinnelig tekst:		
	-		
	Tillegg/Endring/Strykning:		
	• Nummer 13: Arbeidslivstilknytning		
	Ny tekst:		
	• Nummer 13: Arbeidslivstilknytning		
Vedtak:	<i>Avvist</i>		

Forslag nr:	4	Kapittel og/eller linjenummer:	
Forslagstiller:	Stian Skaalbones	Valgkrets (initialer):	SiO
	Opprinnelig tekst:		
	Endring:		
	• Nummer 8: Samskipnadslov • Nummer 11: Ordning for forfulgte studenter • Nummer 14: Gode arbeidsvilkår styrker undervisning og forskning • Nummer 6: Boikott Elsvier		
	Ny tekst:		
Vedtak:	<i>Avvist</i>		

Forslag nr:	4	Kapittel og/eller linjenummer:	
Forslagstiller:	Stian Skaalbones	Valgkrets (initialer):	SiO
	Opprinnelig tekst:		

	Tillegg/Endring:
	• Nummer 8: Samskipnadslov • Nummer 11: Forfulgte studenter • Nummer 14: Gode arbeidsvilkår
	Ny tekst:
Vedtak:	<i>Avvist</i>

Forslag nr:	6	Kapittel og/eller linjenummer:	
Forslagstiller:	Stian Skaalbones	Valgkrets (initialer):	SiO
	Opprinnelig tekst:		
	Tillegg/Endring:		
	• Nummer 8: Samskipnadsloven • Nummer 11: Forfulgte studenter		
	Ny tekst:		
Vedtak:	<i>Avvist</i>		

Forslag nr:	7	Kapittel og/eller linjenummer:	
Forslagstiller:	Tobias Langhoff	Valgkrets (initialer):	SiO
	Opprinnelig tekst:		
	Tillegg:		
	• Nummer 6: Elsevier		
	Ny tekst:		
Vedtak:	<i>Avvist</i>		

Forslag nr:	8	Kapittel og/eller linjenummer:	
Forslagstiller:	Olav M. Rydje	Valgkrets (initialer):	Observatør
	Opprinnelig tekst:		
	Tillegg:		
	• Nummer 8: Samskipnadsloven		
	Ny tekst:		
Vedtak:	<i>Vedtatt</i>		

Endelig vedtak:

- Nummer 1: Heltidsstudenten
- Nummer 10: Vi krever kvalitet i praksis
- Nummer 15: Et felles løft for boligbygging
- Nummer 8: Samskipnadsloven

De resolusjonene som ikke behandles på landsmøtet skal oversendes til landsstyret for videre behandling.

VEDLEGG

Vedlegg 1 Høring – Utkast til endring i forskrift om grader og yrkesutdanninger, beskyttet tittel og normert studietid ved universiteter og høyskoler

HØRINGSUTTALELSE – ENDRINGER I FORSKRIFT OM GRADER OG YRKESUTDANNINGER, BESKYTTET TITTEL OG NORMERT STUDIETID VED UNIVERSITETER OG HØYSKOLER

Norsk studentorganisasjon (NSO) er en paraplyorganisasjon for studentdemokratiene ved høyere utdanningsinstitusjoner i Norge. Organisasjonen representerer om lag 200 000 studenter og jobber for å bedre studenters faglige, sosiale og økonomiske vilkår.

Vi takker for muligheten til å uttale oss i sakens anledning og stiller oss positive til forslaget.

Høringssvaret sendes kun elektronisk.

Vedlegg 2 Høring – NOU 2012:01 Til barnas beste – ny lovgivning for barnehagene

HØRINGSUTTALELSE – NOU 2012:01 TIL BARNAS BESTE

Norsk studentorganisasjon (NSO) takker for muligheten til å komme med innspill til NOU 2012:1 Til barnas beste – ny lovgivning for barnehagene. NSO vil i høringssvaret ta for seg de deler av utredninga som har med utdanningen til yrket å gjøre.

Kapittel 6: Dagens barnehagetilbud – studentbarnehagene

NSO vil kommentere situasjonsbeskrivelsen av studentbarnehagene. Den første januar i inneværende år ble finansieringsordningen for studentbarnehagene endret, slik at de nå mottar støtte fra kommunale tilskudd. Dette har gått utover kvaliteten i mange av barnehagene, fordi flere studentsamskipnader har måtte spare - enten ved kutt av plasser eller full nedleggelse. NSO mener at studentbarnehager er et utdanningspolitisk virkemiddel, og mener finansieringsordningen må tilbake til Kunnskapsdepartementet og ikke gis over kommunenes generelle ramme.

Kapittel 19: Førskolelærerutdanningen

Kvalitet i utdanningen bør være et viktig ledd i styrkinga av førskolelærerutdanninga. NSO ønsker å stille seg bak de kommentarer som utvalget spiller inn omkring krav til førskolelærerutdanninga.

Bachelorgrad og videreutdanning

NSO er kjent med at man i årene fremover vil trene flere tusen nye førskolelærere, og det er viktig at disse som utdannes i årene fremover også vil ha gode muligheter til videreutdanning, blant

annet på master- og doktorgradsnivå. Dette vil være en styrke for utdanninga, både opp mot den forskningen som blir gjort og også til det arbeidet som gjøres ute i barnehagene. Det er viktig at man i en periode med økt fokus på utdanning av nye førskolelærere tar for lett på arbeidet med kvalitet inn i utdanninga, og å også ha et fokus på muligheter for god utdanning vil i denne sammenheng være viktig. Det er i denne sammenheng viktig for NSO å få frem, at et slik fokus på mulighet for videreutdanning ikke foregår på bekostning av grunnutdanningene. For å få utdannet tilstrekkelig med førskolelærere, vil utdanningen være avhengig av god styrke i bachelorutdanninga. Vi kan ikke risikere at studenter faller fra på grunn av lav kvalitet på grunnutdanninga og at dette igjen fører til at man ikke klarer å møte mangelen i antall førskolelærere.

Kvalitet og rammeplan

Det er viktig at studenter opplever de samme rammene på utdanningen uavhengig av hvor man er student. Studenter bør forvente god kvalitet i førskolelærerutdanningen, uavhengig av hvilken institusjon man velger å studere ved. For at det skal være realistisk å stille krav om kunnskap, er man avhengig av å ha tydelige krav i rammeplanen for utdanningen. Rammeplanen bør legge opp til klare sentrale føringer på hvordan blant annet studiet skal gjennomføres og sammensetningen av fag skal være.

Det er også viktig å se kvalitet opp mot en økning i andelen studenter som studerer ved førskolelærerutdanningen. I tilfeller der studentene er kjent med at det er ulik grad av kvalitet på utdanningene som tilbys, vil dette kunne føre til at studenter ønsker seg til en utdanningsinstitusjon fremfor en annen. Ved slike situasjoner er det ikke gitt at en når målet om flere nye førskolelærerstudenter raskt nok, da kvalitet på utdanningen fort vil være en faktor som spiller inn på valg av studie for studentene. NSO mener at kvalitet er en av de viktigste faktorene i arbeidet for å øke oppslutningen rundt yrket. Førskolelærerutdanninga er avhengig av at vi kan tilby en god og høy kvalitet ved alle utdanningsinstitusjoner som tilbyr studiet, for å få utdannet tilstrekkelig med førskolelærere.

NSO mener også at utredningen bør si noe om hvilke krav som stilles til praksis i førskolelærerutdanninga. Dette burde kommet inn som en del i kapittel 19 om utdanninga. Det er viktig at studentene møter god kvalitet på praksisen, og at denne delen av studiet på en god måte gir studentene et bilde av hva som venter dem ute i arbeidslivet, samtidig som studentene også får mulighet til å praktisere sin kunnskap.

Vedlegg 3 Høring – NOU2011:20 – Ungdom, makt og medvirkning

HØRINGSUTTALELSE – NOU 2011:20 UNGDOM, MAKT OG MEDVIRKNING

Norsk studentorganisasjon (NSO) takker for muligheten til å svare på høring vedrørende NOU 2011:20 – Ungdom, makt og medvirkning. Man legger i utredningen opp til et godt utgangspunkt for ungdommers mulighet til å bli hørt i tillegg til både ønske og rett til å bli hørt. NSO har i all hovedsak valgt å konsentrere sitt høringssvar omkring kapittel 3, "Skolens demokratioppdrag". I tillegg vil vi også komme inn på hva som legges i ungdomsbegrepet i kapittel 2, samt skolen opp mot personverv i kapittel 9.

Generelt

Det er ikke NSOs formål å komme med et helhetlig endringsforslag for å synliggjøre studenter som en viktig del av denne gruppen, men mener at med bakgrunn i kommentarer som blir gitt i høringssvaret, bør man konsekvent se gjennom utredningen og inkludere studentene der det allerede er snakk om elever, da dette er snakk om ungdommer som studerer ved ulike former for utdanningsinstitusjoner – grunnskole, videregående skole og høyere utdanningsinstitusjoner. Utredningen burde fått frem at studenter er en viktig del av bilde når man snakker om ungdom både i form av medvirkning og makt.

Kapittel 2. Utvalgets mandat - Ungdomsbegrepet

Ungdomsbegrepet defineres i utredningen til aldersspennet fra 12 til 26 år. Det er i denne sammenheng vanskelig for NSO å forstå hvorfor man ikke med en slik definisjon ikke sier noe om denne gruppe som en del av høgere utdanning. En betydelig andel av gruppen som er definert vil ikke bare havne under begrepet *ungdom*, men er også *studenter*. Det er derfor synd at man ikke har tatt med denne gruppen når man senere i utredningen snakker spesielt om skolens demokratioppdrag. Tall fra SSB viser at denne gruppen i høst utgjorde i overkant av 145000 studenter¹. Det fremstår uforståelig at man ikke sier noe om mulighetene studentene har i samfunnet når det er snakk om en så stor gruppe mennesker. Dette gjelder spesielt siden utredningen er ute på høring, samtidig som to deler av Levekårsundersøkelsen for studenter allerede er gjort tilgjengelig, og man er kjent med hvilke samfunnsmessige utfordringer studenter står overfor. Dette gjelder spesielt muligheten til medvirkning, da mange studenter ser seg nødt til å jobbe ved siden av studiene for å ha råd til betaling av faste kostnader. I et større bilde kan dette være med å føre til at man prioriterer bort deltagelse i student- og samfunnspolitiske organisasjoner og foreninger. NSO savner en problematisering av studenters mulighet til påvirkning.

Kapittel 3: Skolens demokratioppdrag

Som nevnt i forbindelse med begrepet *ungdom*, er dette et kapittel som i mye tydeligere grad burde involvere den andelen av 19 til 26 åringene som også er studenter.

NSO vil påpeke at det er viktig at alle elever i grunnskole og videregående skole får grunnleggende demokratisk opplæring, og at det ikke er en god løsning å legge dette ansvaret inn i et eget fag. Demokratisk opplæring er et felles ansvar. Fokuset som er satt på at elevene skal ha mulighet til deltagelse i elevråd og fag om elevrådsarbeid er viktig. På denne måten er man med på å sikre også deltagelse senere, for eksempel på høyere utdanning. Vi ønsker likevel at muligheten til deltagelse og inkludering som nevnes også burde ha favnet om studenters og deres deltagelse i egen utdanning. Dette er nedfelt i Universitets- og Høyskoleloven² og sier tydelig at utdanningsinstitusjonene skal tilrettelegge for studentdemokratisk arbeid og at studenter også skal være representert med minimum 20 prosent i kollegiale beslutningsmyndigheter. NSO mener det burde ha kommet med inn i teksten under punkt 3.4.2., da man allerede snakker om ungdommers demokratiske deltagelse i skolen. Videre mener NSO at det er viktig at studentene selv skal styre i egne organer, som studentsamskipnaden. Etter forslag fra Kunnskapsdepartementet er det nå ytret et ønske om å frata studentene styringen i studentsamskipnaden, og dette er for NSO helt uakseptabelt, da dette er reell makt og påvirkning over studentenes egen velferdsordning.

Under punkt 3.5.2 blir deltagelse både i og utenfor skolen tatt opp. NSO er kjent med at det i dag er flere studenter ved universiteter og høyskoler som opplever utfordringer når det kommer til

¹ <http://www.ssb.no/utuvh/tab-2012-01-26-02.html>

² <http://lovdata.no/all/tl-20050401-015-005.html#4-1>

muligheten for kombineringsstudier og engasjement. Dette skyldes at det på flere studier stilles krav til obligatorisk undervisning, og dette later i flere tilfeller til ikke å være forenelig med å engasjere seg i studietida. Der man i videregående opplæring har mulighet for inntil 10 dager fravær i forbindelse med samfunnsengasjement finnes det ingen slike ordninger i høyere utdanning. Studentene er derimot avhengig av at lokale regelverk ved institusjonene er tilpasset slik at engasjement i studentdemokratiet eller andre samfunnspolitiske organisasjoner og foreninger lar seg kombinere med studiene. Ved mye obligatorisk undervisning er kabalen for å kombinere fag med eget engasjement vanskelig. I arbeidet for endringer av dagens system, mener NSO det er viktig at man også får inn forslag til endringer i utredningen. Det må legges til rette for at studenter som er valgt inn i verv bør ha tilsvarende muligheter for engasjement, involvering og medvirkning som elver i tidligere utdanningsløp. Dette må inn i "Ungdom, makt og medvirkning".

Det fremkommer av utredningen at utvalget er kritiske til et incentiv der verv i samfunnsretta eller politisk organisasjoner skal gi tilleggs-poeng ved opptak til høyere utdanning. NSO stiller seg bak innvendingen, og mener elever som har hatt mulighet til å engasjere seg ikke skal ha et fortrinn foran andre elever når det kommer til søking inn på høyere utdanning. Det vil være vanskelig å sette grenser for hvilke former for engasjement som skal kvalifisere til tilleggs-poeng ved studiesøking. Der sosiale og andre forskjeller spiller inn for muligheten til engasjement ved siden av utdanning, vil dette gi ulike utgangspunkt for inntak til studier. Man bør i stede ha god tilrettelegging for at ungdom har like muligheter til engasjement og at engasjementet ikke kun skjer som et ledd i et slik incentiv.

Senere i utredningen skriver man om muligheten til deltakelse for unge med minoritetsbakgrunn og unge med fysisk funksjonshemming. Dette er grupper som skal ha like muligheter til å delta og engasjere seg mens de er i utdanning, som annen ungdom. Kapittelet bør derfor si noe om hvordan man tilrettelegger for å gjøre det lettere for gruppene å delta. Organisasjonslandskapet bør ha lik mulighet for engasjement for all ungdom, enten det har tilknytning til utdanningen eller studie man går på, eller det foregår på fritida. NSO mener dette burde vært synliggjort bedre gjennom utredningen. NSO støtter at det skal være mer fokus på opplæring om demokrati, men vi er skeptiske til at det kun skal være ett sentralt fag om demokrati. Vi mener at det heller skal legges opp til at demokratiopplæring er integrert i hele skoleløpet slik at alle fag inkluderer et fokus på demokrati og hvordan demokrati henger sammen med fagene. Elever og studenter må få opplæring i og delta i diskusjoner om hvordan demokrati henger sammen i alle deler av samfunnet.

Kapittel 8: Personvern og utdanning

Kapittelet tar i utgangspunktet for seg personvern opp mot nye medier. Under punkt 8.4.5 om skolen og personvern kommer man likevel inn på at det må forhindres at elevers personvern krenkes, og at kunnskap om personvern derfor må tas med inn i undervisningen. Her mener NSO at det finnes gode eksempler på at man bør tenke på personer enda videre, og også få inn studentperspektivet på en god måte. Allerede i høst opplevde utdanningsinstitusjoner å bli kontaktet av rekrutteringsbyrå som ønsket tilgang på informasjon om studentene til bruk i rekruttering. Etter at institusjonene nektet å gi fra seg listene, vedtok Kunnskapsdepartementet at listene likevel skulle deles ut til rekrutteringsbyrået. Tross i at flere institusjoner nektet å gi fra seg listene, vitner dette om hvor vanskelig det vil være for studenter å sikre seg mot at personopplysninger blir distribuert ut. Utredningen burde derfor også omhandlet hvordan informasjon om både elever og studenter blir behandlet, slik at man ikke trenger å være usikker på hvor slik informasjon kan ende opp når man først har blitt en del av utdanningslandskapet. I slike tilfeller holder det ikke med et personvernombud, slik utvalget foreslår. Man må sikre regelverk som sier at personopplysninger om elever og studenter ikke kan distribueres ut, og er å anse som

konfidensiell informasjon for utdanningsinstitusjonen. På denne måten vil man sikre at personvern til elever og studenter ikke krenkes.

Vedlegg 4 Ettergodkjente høringer

HØRINGSSVAR FRA NORSK STUDENTORGANISASJON OM UTREDNINGER AV LITTERATUR- OG SPRÅKPOLITISKE VIRKEMIDLER.

Innledning

NSO vil innledningsvis takke for at vi har fått anledning til å uttale oss om de to utredningene av litteratur- og språkpolitiske virkemidler. Vi vil også takke for at det er gjennomført en utredning av statens virkemidler for å ivareta sentrale språk- og litteraturpolitiske mål. Spesielt er vi glade for at fagbokmarkedet ble viet en egen utredning, fordi vi anser det for å være helt sentralt innen høyere utdanning – både for å utvikle norsk som akademisk språk, men det aller viktigste er at det er dokumentert at læringseffekten er aller best på eget morsmål.

Vi vil legge vekt på studentenes behov for pensum på eget språk, viktigheten av en aktiv fagbokproduksjon i Norge, utvikling av norsk som akademisk språk, likeverdig tilbud innen store og små fag og mellom institusjoner, samt campusbokhandlenes betydning.

HVORFOR ER FASTPRIS PÅ FAGBØKER VIKTIG:

Bedre læringseffekt

Innlæring skjer best på eget morsmål. Studenter tilegner seg kunnskap raskere, i større grad - og ikke minst mer korrekt - når det skjer på eget morsmål. Det er særlig viktig på lavere grad, hvor grunnlaget for studentenes kompetanse i faget legges. Når vi vet at læringsutbyttet blir større og at utdanningsinstitusjonene sliter med frafall, spesielt tidlig i studieløpet, blir det ekstra viktig å bevare og utvikle en norsk bokproduksjon. Rapporten Norsk i hundre (Språkrådet 2005) slår også fast at det er gode pedagogiske grunner til at den grunnleggende undervisningen bør være på norsk. Rapporten sier også at et godt norsk fagspråk er viktig for god yrkesutøvelse ved endte studier.

Aktiv fagbokproduksjon

Fastprisordningen er nødvendig for at antall fagbokutgivelser kan fortsette å være høyt. Slik tåler norske forlag og bokhandlere å ta en større risiko ved at forlag og bokhandlere satser på flere utgivelser. En aktiv fagbokproduksjon trenger en lang fastprisperiode. Jo mer tids og kostnadskrevende det er å få en utgivelse er i produksjon og salg, jo viktigere blir forutsigbarheten fastprisen gir for at utgivelsesnivået skal opprettholdes. Dessuten tar det tid fra fagbøker blir publisert til de settes på pensumlister/ ressurslister. Dette innebærer at fastprisperioden bør være lengre enn i dag.

Likeverdig litteraturtilbud til små og store fag

Markedsmekanismene vil gi lavere priser for større titler i større fag, men høyere priser for smale titler i smale fag. Et friprissystem vil føre til at det blir billigere bøker på store kurs, mens bøkene som gjerne legges opp som tilleggspensum eller som pensum på kurs med færre studenter blir dyrere. Bøkene vil bli dyrere ved mindre studiesteder der markedsgrunnlaget er lite. Enkelte fag vil også miste norske alternativer siden mekanismene i et fritt marked ikke vil gi produksjon av bøker til små fag.

Utvikling av norsk språk og terminologi

Akademisk faglitteratur er bærebjelken i utvikling og vedlikehold av norsk fagterminologi, både for bokmål og nynorsk. Norsk fagterminologi er viktig for at samfunnet skal kunne nyttegjøre seg av kunnskap. Presset på det norske språket blir stadig sterkere ved at engelske termer gjør seg gjeldene på flere samfunnsområder. Uten en parallell utvikling av norsk fagterminologi frykter vi at kunnskapen blir mindre tilgjengelig. Fastpris på faglitteratur vil bidra til å sikre en bred produksjon av fagbøker på bokmål og ny-norsk. Norge er et lite språkområde og det norskspråklige fagbokmarkedet er av begrenset størrelse.

Uten forutsigbarheten som ligger i fastprisen vil ikke bredden i norske fagbokutgivelser kunne opprettholdes. Spesielt vil dette gå utover lærebøker til mindre fag. Faren for domenetap, det vil si at norsk taper terreng til engelsk er større ved fripris på fagbøker. Fordi fripris på fagbøker vil kunne gi priskrig mellom engelskspråklig- og norskspråklig litteratur. En priskrig den norskspråklige litteraturen ganske sikkert vil tape ut fra det norskspråklige markedets størrelse. Vi er en liten språknasjon og dermed et mindre marked slik at store språkgrupper som engelsk vil ha betydelig større marked og investeringsmulighet. Dersom norske forlag tilpasser seg bokprisene i det engelskspråklige markedet blir rammebetingelsene til norske akademiske forlag umulige. En åpenbar konsekvens blir at produksjonen av fagbøker på norsk vil synke dramatisk. Store utenlandske forlag ser på Norge som attraktivt marked siden engelske bøker allerede er en del av pensumlistene. En enda større andel engelske titler på ressurs- og pensumlistene vil bli en realitet, noe som igjen vil medføre domenetap. I en friprissituasjon vil vi språkpolitiske mål som å styrke norsk i academia ikke kunne nås.

Fagkompetanse og veiledning gjennom campusbokhandel

Campusbokhandelen er en viktig del av det akademiske miljøet på lærestedene, og bidrar til å heve kvaliteten på lærestedet. Ved innføring av fripris på fagbøker vil utviklingen trolig gå som i Sverige. Der har campusbokhandlerne gradvis forsvunnet, og nå står to store nettbokhandler for størstedelen av fagboksalg. Dette gjør at studentene reelt sett mister sin valgfrihet ettersom bredden av faglitteraturen usynliggjøres i netthandlene, samtidig som den faglige veiledningen de hadde i campusbokhandelen er forsvunnet. Hvis campusbokhandelen i Norge mister store deler av salget på de største titlene til netthandler som kan tilby bestselgertitlene til svært lave priser (dersom det innføres fripris), vil campusbokhandlenes evne til å tilby de smale titlene etter hvert også forsvinne, og butikkene bli lagt ned. Studentene har behov for faglig veiledning ved valg av pensumlitteratur utover alternativene som fremkommer av ressurs- og pensumlistene. Campusbokhandelen ivaretar dette og tilbyr dessuten bredden av faglitteratur tilpasset de enkelte studiestedene. Mange studenter ønsker å bruke støttelitteratur i fag der pensum er på fremmedspråk. For å finne fram til god litteratur og å vise bredden i den faglitteraturen som er tilgjengelig, er campusbokhandlerne viktig for studentene. Studenten bør ha tilgang på både gode Campusbokhandlere og nettbokhandlere. Netthandel av bøker i store volum kan gjøres rimeligere enn gjennom fysisk bokhandel, men dersom få aktører har opparbeidet seg svært store markedsandeler, vil disse aktørene kunne sette opp prisene ettersom de ikke lenger har reelle konkurrenter. Sammenligning av priser på fagbøker i nettbokhandler i Sverige versus Norge viser nettopp en slik tendens.

ERFARINGER FRA SVERIGE

Sverige har hatt frie bokpriser siden 70- tallet og i disse dager utredes litteraturpolitikken i Sverige. Det er nedsatt et utvalg og det foregår en offentlig utredning som skal være ferdig høsten 2012.

Utvalget har allerede levert en delrapport som konkluderer med at den fysiske bokhandelen fyller en viktig rolle som utstillingsvindu og formidler av litteratur.

Bortfall av campusbokhandler

Frie bokpriser og den digitale utviklingen med vekst i nettbokhandler og andre nettilbydere av bøker har ført til en bokhandlerdød i Sverige. Ser man på den funksjonen en campusbokhandel fyller for formidling av kunnskap og læring er dette uheldig. Allerede i 2008 stengte Akadembokhandelen flere av sine campusutsalg, blant annet i Växjö, Örebro og Karlstad. Årsakene til nedleggelsene var sviktende kundegrunnlag på som følge av konkurranse fra netthandlere

Dyrere bøker

Nettbokhandelen i Sverige med Adlibris i spissen er i dag ledende som tilbyder av faglitteratur til svenske studenter. Prissammenligninger av bøker til store fag viser at fagbøker er dyrere i Sverige enn i Norge. Etter en periode med prisdumping og markedsposisjonering er i dag prisene høyere enn de er i Norge for tilsvarende bøker. Svensk Bokhandel gjennomførte i 2011 en sammenligning av 10 populære engelsk-språklige titler som er tilgjengelige både i Sverige og i Norge, åtte av ti titler var billigst i Norge. Nettbok-handelen Adlibris dominerer det svenske fagbokmarked. Se vedlagt tabell.

Leser engelsk dårligere enn svensk

En rapport fra Högskoleverket i Sverige (Hur forstår svenska studentar ämneslitteratur på engelska) viser at svenske studenter leser engelsk mye langsommere enn sine britiske medstudenter og at det gjetter seg frem til betydningen av ord som er selvsagte for førstespråklesere. De studentene med svakest engelskkunnskaper mister den faglige forståelsen noe som igjen kan medføre at de velger å avslutte studiet. Andelen studenter i Norge som ikke fullfører en grad i løpet av ti år, er nå oppe i 37 prosent, viser tall fra Statistisk sentralbyrå.

Domenetap

I SOU 2008:26 "Värna språken– förslag till språklag" diskuteres det stadig økende innslaget av engelsk i høyere utdanning. "Vad som framför allt framhållits i den offentliga språkpolitiska debatten under senare år är den tilltagande risk för domänförluster som en stadig ökande användning av engelska innebär. Speciellt märkbar anses utvecklingen ha varit inom den högre utbildningen och forskningen." I følge det svenske Språkrådet taper det svenske språket domener på grunn av bruken av engelsk innenfor flere fagområder. Det er ingen grunn til at vi ikke skal se mer av det samme i Norge, dersom det ikke sikres rammebetingelser for fortsatt fagbokutvikling på norsk.

RAPPORT: TIL BOKAS PRIS

Hovedkonklusjon: støtter boklov

Rapporten konkluderer med at boklov er best egnet til å nå språk- og litteraturpolitiske mål. Den konkluderer også med at en boklov vil bidra til å sikre sterke fagmiljøer og sikre en bred norsk fagbokproduksjon. Analysen er gjennomgående god og fagbokmarkedets utfordringer er godt belyst. Rapporten peker på et viktig aspekt ved faglitteraturen, nemlig at virkemidlene på dette området også har språk – og kunnskapspolitiske effekter. Begge disse effektene trekker i positiv retning, fastpris på fagbøker bidrar til utvikling av det norske fagspråket og til økt kvalitet i utdanningen.

Viktig bidrag om fagbokmarkedets utfordringer

Rapporten belyser utfordringene ved at store internasjonale forlag ønsker å få ta del i det norske markedet, og ved en friprissituasjon der tilbudet av norsk faglitteratur bli mindre vil faglitteratur fra de store internasjonale aktører blir dominerende. Videre peker rapporten på at flere mindre og viktige akademiske forlag er under press. Dette er forlag med tradisjon for å publisere forskningsresultater, som er et viktig bidrag i faglitteraturen. Som rapportforfatterne skriver, "...ny forskning bygger på foregående, og ny viten må spres gjennom etablerte publiseringskanaler." Kommersiell krefter vinner over kulturelle krefter i et fritt marked. Det er viktig for akademien med rammevilkår som sikrer at de små og kunnskaps-orienterte forlagene kan fortsette sin virksomhet. Dette oppsummeres godt i rapporten "Akademisk forlagsvirksomhet er en del av bokbransjen, og en forutsetning for virksomheten innenfor forsknings- og høyere utdanningsinstitusjoner." En boklov som sikrer fastpris på fagbøker vil bidra til å sikre denne viktige virksomheten i Norge, og i tillegg sikre at den tilgjengeliggjøres på norsk.

RAPPORT: UTREDNING OM LITTERATUR- OG SPRÅKPOLITISKE VIRKEMIDLER

Hovedkonklusjon: støtter fastpris

Rapporten fra Oslo Economics konkluderer med at virkemidlene i språk- og litteraturpolitikken er effektive og at de har god måloppnåelse. Om fastprisen spesielt finner de at det er et effektivt virkemiddel og at det er vanskelig å finne økonomiske argumenter for ikke å videreføre dette. Konklusjonen om at fastpris er et viktig litteraturpolitisk virkemiddel er godt dokumentert, men vi er overrasket over anbefalingene som følger av konklusjonen. For det første at fastpris bare bør tillates på skjønnlitteratur, men på sakprosa og ikke på faglitteratur. For det andre at en fastpris skal være frivillig, det vil si at ethvert forlag for enhver utgivelse kan avgjøre hvorvidt boken skal ha fastpris og, i følge anbefalingen, hvor lang fastprisperioden skal være. For det tredje reagerer vi på at forslaget om frivillig fastpris ikke er konsekvensutredet.

Feil forståelse av campusbokhandelens rolle

Anbefalingen om at fastpris bør tillates på skjønnlitteratur og på sakprosa og ikke på faglitteratur er tuftet på en feil forståelse av campusbokhandelens rolle og av det akademiske systemet. Utrederne skriver at betydningen av distribusjonsleddet er mindre når det gjelder faglitteratur, at ved anskaffelse av pensumlitteratur er kjøpene bestemt av pensumlistene og ikke av informasjon som mottas i bokhandelen. Dette er ikke en riktig beskrivelse av hvordan systemet fungerer i dag. Innenfor flere fagområder benyttes det nå etter Kvalitetsreformen ressurslister fremfor, eller i tillegg, til pensumlister. Dette er lister med mange titler av anbefalt litteratur der studentene selv kan velge hvilke bøker de ønsker å bruke. Her spiller campusbokhandelen en viktig rolle, med egne ansvarlige for de ulike fagområdene som kan veilede studentene utover innholdet i pensumlistene. Campusbokhandelen er en uvurderlig ressurs ved alle universiteter og høyskoler, et sted der studenter kan få kjøpt faglitteratur, både den som står på pensumlista og tilleggslitteratur. De kan bla i bøkene og gjøre seg kjent med innholdet. Campusbokhandelen er også en viktig kunnskapsbase og veileder for masterstudenter som har stort behov for ulik litteratur f. eks i forbindelse med oppgaveskriving. Utredningen vurderer ikke konsekvenser ved bortfall av campushandelen og de følgende dette vil ha for norsk fagbokproduksjon og utvikling av norsk fagspråk.

BOKLOV ER BEST EGNET TIL Å NÅ LITTERATURPOLITISKE MÅL

Tiden er inne for langsiktige verdivalg. Litteraturen står sterkt i Norge, det er ingen selvfølge. Flere tiår med klok litteraturpolitikk har gitt gode vilkår for lesing, læring og litteratur. Gjennom fastprisen

sikres en aktiv fagbokproduksjon på norsk som igjen bidrar til språkbevaring, bedre læringseffekt og generelt til høyere kvalitet i utdanningen. En boklov er det beste virkemiddelet for å sikre fri og rettferdig konkurranse til det beste for leserne og studentene. En slik lov vil også være et verktøy for å utvikle gode fagmiljøer rundt bokhandlere, utvikle norsk fagspråk og sikre at små fag får et godt litteraturtilbud på norsk.

Inntil en boklov er på plass, ber vi om at dagens unntak som går ut ved årsskiftet prolongeres.

Vi ber om at rapporten "Til Bokas pris" tillegges stor vekt i den videre behandlingen spørsmålet rundt boklov og fastpris på fagbøker

NOU 2011:18 STRUKTUR FOR LIKESTILLING.

NSO vil takke departementet for muligheten til å komme med en høringsuttalelse i denne anledning. Vi vil kommentere på de hovedforslag fra utredningen som vi mener er relevant for NSO.

De spesifikke hovedforslagene

1. Presiseringer i lovgrunnlaget.

Innledningsvis støtter NSO vurderingen om at lovgrunnlaget må dekke flere sider av diskrimineringen. Spesielt er det viktig for studenter med sterkere lovgrunnlag som supplement til universitets- og høgskoleloven. Det er vesentlig at slike lovgrunnlag både presiserer diskrimineringsgrunnlaget, samt viser til hvem som har ansvaret for å hindre diskrimineringen. Utredningen påpeker at det må komme presiseringer om sammensatt diskrimineringsgrunnlag, og dette støtter NSO, men vi klargjøre at dette må gjelde i alle lovtekster.

2. Nytt likestillingsdirektorat.

Utredningen foreslår et nytt likestillingsdirektorat, underlagt BLD, som skal arbeide med likestilling på flere diskrimineringsgrunnlag. Dette mener NSO kan være positivt, hvis direktoratet får en operativ rolle, og at universitets og høgskolesektoren blir en viktig del av dette arbeidet. NSO etterlyser et større fokus på studenter, og ønsker at et slikt direktorat skal ta et større ansvar for å sikre likestilling for studenter. Det vil herunder være relevant for direktoratet å få ansvar for tilsyn, oppfølging og utvikling av likestillingsarbeid på institusjonene i høyere utdanning. Dette bør allikevel gjøres i samarbeid med flere samarbeidsorganer, som komité for kjønnsbalanse i forskning (KiF), og Mangfold i fokus i akademia (MiFA). Slike organisasjoner sitter på verdifull kunnskap om situasjonen for studentene, og bør høres i likestilling og diskrimineringsaker om studenter.

3. Et tiårig utviklingsprogram for likestilling.

NSO støtter en slik satsning på likestilling, og ønsker å foreslå at det settes i gang et forskningsprosjekt med fokus på likestillingssituasjonen i høyere utdanning. Her vil det være relevant å se på rekruttering av studenter, ut i fra ulike minoritetsgrupper. Både frafallspromatikk, samt grunnlag for valg av studiet er interessante problemstillinger som NSO gjerne vil ha belyst.

NSO har ikke ytterligere kommentarer til NOUen, men ønsker avslutningsvis å påpeke at høyere utdanning er en viktig sektor som ikke bør glemmes i arbeidet med likestilling. En god likestillingspolitikk er med på gjøre prinsippet om "lik rett til utdanning" viktigere og riktigere i fremtiden.

FORSLAG TIL ENDRING AV RAMMEPLAN FOR BARNEHAGELÆRERUTDANNING

NSO ynskjer å takke for høvet til å koma med innspel til forslaget til forskrift om rammeplan for barnehagelærerutdanning. Vidare meiner me det er særst positivt at departementet følgjer opp evalueringa av førskulelærerutdanningane gjort av NOKUT. Langt på veg støttar me vurderingane og vala utvalet har gjort i forslaget til ny forskrift om rammeplan for barnehagelærerutdanning, og ser at det meste er i tråd med tidligare innspel frå NSO.

Generelt

Overordna vil me uttrykke stor begeistring for at koplinga til FoU-arbeid har fenge ein såpass stor plass i forslaget. Denne koplinga er viktig både for samfunnet generelt, men og for fagmiljøa ved utdanningsinstitusjonane.

Når det kjem til strukturen i forslaget til forskrift er det viktig å tenkje på korleis ein meiner rammeplanen skal nyttast. Både for samfunnet, utdanningsinstitusjonane og for einskildstudenten er det eit poeng at rammeplanen er konkret nok til at han kan nyttast til systematisk arbeid med utdanningskvaliteten i studiet. I det ligg og at ein med utgangspunkt i det som vert skissert i rammeplanen skal kunne peike på eventuelle manglar i utdanning, og at han til dømes kan vera grunnlag til klage for studentar. Dette er og viktig for rettsikkerheita til studentane.

Namneendring

Ettersom det ikkje finns nokon institusjon i Noreg i dag som heiter førskule gjev det meining å skifte namnet over til noko som har med barnehage å gjere. Tidligare har me spela inn at me meiner yrkestittelen bør vera barnehagepedagog.

§1 Virkeområde og føremål

Virkeområde og føremål klarer i stor grad å tilfredsstillе dei premissa som er lagt ned i mandatet. Forskningsbasering og praksisrelevans kjem tydeleg fram og knyt føremålet med utdanninga opp mot det yrkesfeltet det skal utdannast til. Spesielt viktig er presiseringa av integreringa av det praktiske og teoretiske i ei utdanning som skal gje profesjonsforståing og kompetanse i å reflektere over dei problemstillingar ein møter i dagens og framtidens barnehage. Kanskje kunne ein her ha vore enda tydeligare på at både forskningsbasert og praksisbasert kunnskap er viktig for god profesjonsforståing og profesjonsutøving. Me ser og gjerne at studentaktiv og –initiert forskning vert omtala under denne paragrafen

Me stiller spørsmål ved om det å skildre poenget om samiske tilhøve og rettar i eit eige avsnitt er riktig. Me les dette som eit vedheng til resten av paragrafen, og ikkje som ein integrert del av virkeområde og føremål.

Det virkar meir føremålstenleg å bruke omgrepet FoU-basert framfor forskningsbasert for å synleggjere viktigheita av utviklingsarbeidet.

§2 Læreutbytte

Punkta under dei tre områda *kunnskap*, *ferdigheiter* og *generell kompetanse* samsvarar i stor grad med det kandidaten burde kunne etter ei treårig bachelorutdanning. Talet på skildringar er lagt til eit relativt lågt nivå og i riktig generaliseringsgrad. Dette er etter vårt syn særst viktig for å lette arbeidet med nasjonale retningsliner og programplanar på institusjonsnivå. Tydelegheit i bruk av omgrep og lite repetisjon av kompetansmoment innanfor områda er med på å byggje opp under vår oppleving av at læreutbytteskildringane er godt gjennomarbeidd og dekkjer det ein

bornehagelærer skal kunne. Sett i samband med nasjonalt kvalifiseringsrammeverk er det etter vår meining tydeleg at skildringane ligg på bachelornivå, og at nivået er noko justert der ein har sett det nødvendig. Me vil likevel peike på nokre einskildmoment som kan bli svekka i utdanninga: overgangen mellom bornehage og skule er ikkje i stor nok grad gjort tydeleg gjennom læreutbytteskildringane.

Fire av kunnskapsutbytta er skildra som brei kunnskap. Det er positivt at ein har spesifisert kva område som burde liggje noko høgre, og NSO støttar seg til desse vurderingane. Samstundes fører det til at metninga av innhald under kunnskap er noko større enn under ferdigheiter og kompetanse. Dette er noko ein burde tenkje over i siste gjennomgang.

Punkt fire under kunnskap skildrar gryande lese-, reikne- og skrivekunne. Dette er eit punkt som sikrar at kandidaten kan sjå det naudsynte i, og støtte opp under, skuleførebuande arbeid i bornehagen. Samstundes stend det ikkje noko om barns digitale ferdigheiter som det i kvardagen elles og innanfor skuleverket er sett stort fokus på.

Under kunnskapar, punktet om ulike oppvekstvilkår, saknar me noko om økonomisk og sosial ulikskap. Me kunne tenke oss at punktet såg slik ut: Har bred kunnskap om moderne barndom, barnekultur, barns ulike oppvekstvilkår, bakgrunn og utvikling i et samfunn preget av språklig, religiøs, livsynsmessig og kulturelt mangfold, økonomiske og sosiale ulikheter.

Eit anna område me meiner ikkje får nok plass er den estetiske dimensjonen og kor viktige dei estetiske faga er for barns utvikling og læring. Det burde kunne presiserast meir enn det gjer i dette forslaget.³

Å definere læreutbyttet studentane skal sitje att med er krevjande. Me vil her trekke fram ferdigheitspunktet: "kan identifisere særskilte behov hos enkeltbarn og på bakgrunn av faglige vurderinger iverksette tiltak." Dette punktet må sjåast i samband med dei andre profesjonane og utdanningane som rettar som inn mot nett dette, som bornevernspedagog og spesialpedagogikk.

§3 Struktur og innhald

Trass i at høyringsbrevet ikkje etterspør tilbakemeldingar på §3 om struktur og innhald, vil det vera rart å ikkje sei noko om den radikale endringa av studiet denne paragrafen vil kunne forårsake. I stor mon fylgjer forslaget det NSO tidligare har spela inn om å organisere etter "fagbolkar" eller kunnskapsområde der mellom anna pedagogikk skal inn i alle, og dette er me særns nøgde med. NSO ser det som positivt at ein har definert ein kunnskapsbase med tydelege kunnskapsområde som alle bornehagelærarar skal inneha ved endt utdanning. Det er og bra at det er lagt opp til nasjonal mobilitet og høve til utveksling i 3. studieår.

Likevel virkar det på oss som det burde vera eit eige 20-poengsemne i pedagogikk for å sikre at alle har ei viss mengde pedagogikk i botnen og at dette kjem tydeleg fram. Eit slikt emne vil ta vekk høvet institusjonen har til forsterking i 1. og 2. studieår. Me meiner varetaking av prioriteringar og spissing frå institusjonen si side må inn i særleg 3. året, men og i den opninga i kunnskapsområda. Ein annan grunn til å ha eit eige emne i pedagogikk er at mange masterutdanningar etterspør 30 studiepoeng eller meir i pedagogikk. Sjølv om det skal liggje 45 studiepoeng til grunn i ei bornehagelærer-utdanning, vises ikkje dette på papiret. Det kan og bli vanskeleg å koma inn på eit mastergradsprogram i utlandet med ei slik organisering.

---

³ Jamfør brev frå faggruppa for kunst, kultur og kreativitet til KD, NOKUT og Rammepanutvalet

Me ynskjer og å peike på at omlegginga som er føreslege vil måtte føre til ein del endringar av organiseringa av utdanninga. Det krev mellom anna at ein får rekruttert førelesarar som kan dekkje dei ulike kunnskapsområda, vurderingsformer som får til å vekte på rett måte, og sensorar med kompetanse til å vurdere utifrå breie kunnskaps-område og læreutbytteskildringar.

Bacheloroppgåva må, i tillegg til å vera profesjonsretta, vera forskingsbasert, noko som ikkje er presisert i forskrifta.

I føremålet og i læreutbyttet blir danning skildra på to dels ulike måtar. Det er viktig at ein er presise og konsekvente på kva ein eigentleg legg i omgrepet danning.

Praksis

Ei viktig sak for studentane har vore å definere kva ein praksisdag inneber, og me saknar ein slik definisjon i forslaget til rammeplan. Dette er viktig for rettane til studentane, men og for å sikre at ein har ei nasjonal samordning på forståing av praksis.

NSO har vidare bede om at det i rammeplanen skal stå noko om dei strukturelle rammene som skal leggje til rette for samhandling mellom student, praksisrettleiar og øvingsleiar. Studentar bør og ha praksisplass utanfor eigen arbeidsplass for å gjere praksisopplæringa meir reell: det skal vera skilnad på arbeid og praksis, noko som kan vera vanskeleg å skilje dersom baa delar føregjeng ved same arbeidsplass.

Av omsyn til internasjonalisering bør høvet til å ta delar av praksis i utlandet spesifiserast i rammeplanen. Føresetnaden for denne type mobilitet er gode samarbeidsavtaler med utanlandske institusjonar.

§6 *Ikrafttreding og overgangsreglar*

Det vert i forslaget til ny rammeplan gjeve rom for at ein kan nytte gamal rammeplan til og med i studieåret 2012/13, og at studentar som er ein del av ei slik ordning må ha avlagt eksamen innan desember 2017. NSO ynskjer å påpeike at me håpar det vert sikra gode ordningar for studentar som blir hindra i å fullføre studiet i løpet av halvtanna år etter normert tid. Dersom ein ikkje legg opp til gode og fleksible ordningar vil dette kunne vera eit hinder for mellom anna studentar som engasjerar seg i studietida og på denne måten ikkje fullfører studiet på normert tid. Ei anna utfordring ved ei overlappingsfase av ny og gammal rammeplan vil vera studentar med born eller studentar som får born i løpet av studietida. Her bør ein leggje opp til ei ordning som gjer at dei har same gode moglegheit til å fullføre studiet sitt som dei studentar som tek utdanninga på normert tid.

HØRING OM ENDRING AV KRAV TIL STUDENTBOLIGER I BYGGTEKNISK FORSKRIFT

Norsk studentorganisasjon vil starte med å takke for muligheten til å komme med innspill til høringen og gi departementet skryt for en viktig prioritering i en debatt som engasjerer sterkt.

Generelle kommentarer:

Innledningsvis vil vi bemerke at de foreslåtte unntakene fra reglene om universell utforming virker til å ivareta hensynet til tilgjengelighet og muligheten til å nå målet om flere studentboliger på en balansert måte. Vi er glad for at departementet har hørt på innspillene om at det ikke var hensiktsmessig med nye strenge krav til studentboliger, all den tid dette er midlertidige

boliger, samt at samskipnadene allerede i dag tar høyde for å ivareta behovet for universelt utformede enheter ut over det lovverket pålegger.

Studentboliger er midlertidige boliger, og har derfor ikke behov for livsløpsstandard. Kostnadene som er forbundet med økt areal vil gjøre det umulig å oppnå målet om flere studentboliger til en leiepris som er fornuftig for billige utleieboliger. Studentsamskipnadene, ved Samskipnadsrådet, satte i 2010 ned en arbeidsgruppe som skulle kartlegge de samlede konsekvensene av de skjerpede kravene i byggt teknisk forskrift 2010 (Tek 10) opp mot byggt teknisk forskrift 2007 (Tek 07). I tillegg skulle arbeidsgruppen komme med forslag til hvordan regelverket best kunne tilpasses studentboligbygging. Rapporten som arbeidsgruppen utarbeidet, viser at de skjerpede kravene til tilgjengelighet, energi og miljø innebærer en gjennomsnittlig kostnadsøkning på 150.000 kr per hybelenhet (HE). Sentrale kostnadsdrivere i byggeprosjektene er heis, antall bad pr HE, antall kvadratmeter BRA/ HE. Studentboliger må også forholde seg til en kostnadsramme som i dag er på 600.000 kr (700.000 kr i pressområder) for at prosjektet skal være berettiget til å motta statstilskudd. Det statlige tilskuddet har ikke endret seg, selv om kostnadsrammen har økt. Det betyr at mens statstilskuddet utgjorde 50 % i 2005, utgjør det kun 33-35 % i dag.

Det har alltid vært stramme rammer ved bygging av studentboliger, og for å få realisert prosjektene har det ofte vært nødvendig å få aksept for mindre forenklinger og endringer for tilpassing til regelverk. Med dagens regelverk vil summen av alle nye krav være større enn det som er mulig å realisere innenfor kostnadsrammen.

NSO ønsker også å påpeke at kostnadene ved en innføring av kravene i forskriften er kun én av mange kostnader som påløper studentsamskipnadene i dag. Alle rekkefølgebestemmelser krav til utforming og infrastruktur er med på å bidra til forsinkelser i byggeprosesser, da dette er kostnader som gjør det vanskelig for studentsamskipnadene å bygge innenfor dagens kostnadsramme. NSO ønsker derfor at kostnadsrammen økes til 50 %, og indeksjusteres. I tillegg bør studentboliger defineres som eget formål i forskrifter og lover om bygg, og unndras fra ekstra byggetekniske krav og påfølgende rekkefølgebestemmelser. Det må være mulig å regulere allerede eksisterende bygg direkte til studentboliger. Dette vil effektivisere og forenkle byggeprosessen, samt bidra til at studentboligbygging blir mer formålstjenelig med hensikten om studentboliger som et utdannings- og boligpolitisk virkemiddel.

Kommentarer til de spesifikke endringene:

Til bokstav a:

Studentsamskipnadene har i dag et tilstrekkelig antall universelt utformede boliger, og derfor mener NSO at studentboliger bør få fullt fritak fra de foreslåtte kravene. Tabellen i vedlegg 1 viser dessuten at studentsamskipnadene i dag har bygget inntil 10% boliger med universell utforming, uten at dette har vært et krav fra statlig hold. Et viktig moment er også at samskipnadene i dag strekker seg svært langt i å tilpasse boenhetene til den enkelte som trenger tilpassing, ut over snusirkler for rullestol. Slik individuell tilpassing for den enkelte student gir et bedre tilbud enn én felles standardutforming, særlig for studenter med sterke eller spesielle funksjonsnedsettelse. NSO mener det er viktig at studenter med slike funksjonsnedsettelse også skal kunne studere og bo alene.

Dersom departementet ser det som nødvendig med et prosentmål ønsker NSO at prosenten settes til 10 % av ny bygningsmasse. Det er videre viktig at håndhevingen av kravet skjer på en

pragmatisk og løsningsorientert måte, og at hver studentsamskipnad behandles separat. Det er viktig at departementet anerkjenner at studentboligprosjekter i dag bygges med ulike boligtyper. En prosentregel vil derfor sjeldent være reell, men den kan fungere som en basis for dekning av tilgjengelighetskravet for hybler/små boenheter.

Samskipnad	Antall HE med besøkstandard	Antall HE som er HC-tilpasset	Totalt tilpassede boliger	Dekningsgrad totalt	Antall tilpassede HE i bruk av studenter med behov	Studenter med tilretteleggingsbehov som allikevel bor i ordinær HE
Trondheim	206	448	654			
Harstad	0	11	11	7,0 %	0	0
Agder	354	179	533	5,1 %	4	0
Nesna			0	0,0 %	0	0
Ås	40	42	82	8,0 %	0	0
Oppland	315	36,5	351,5	25,3 %	7	
Sogn- og Fjordane	3	0	3	6,6 %	3	0
Oslo og Akershus			136	1,0 %	5	7
Romsdal og Nordmøre	33	4	37	14,6 %	0	0
Vestfold			57	17,4 %	0	0
Bodø	56	9	65	11,7 %	3	Ukjent
Bergen			257	3,0 %	11	0
Nord-Trøndelag			28	5,0 %	0	
Sunnmøre	65	23	88	13,40 %	2	0
Østfold	16	4	22	4,8 %	0	0
Troms			83	4,0 %	7,5	
Stord/Haugesund	81	9	90	23,6 %	0	0
Stavanger	0	371	371	26,8 %	2	0
Hedmark	6	12	18	8,6 %	2	0
Telemark			47	5,3 %	0	0
Buskerud						
Narvik			26,5	6,0 %	0	0
Indre Finnmark	0	0	0	0,0 %	0	0
Finnmark			2	0,4 %	0	0
TOTALT	1175	1148,5	2962	10%	46,5	7

Til bokstav b:

Vi slutter oss til dette punktet, men vil påpeke at besøksstandarden bør defineres i gitte retningslinjer som er utarbeidet av departementet i samarbeid med studentsamskipnadene. Dette for å sikre at ordningene og tilbudene blir like på landsbasis. Vi mener det er viktig at det er besøksstandard som er tilpasset slik at det er plass til for eksempel rullestol i toalett for besøkende eller felles oppholdsrom som er ment for flere personer enn inne i hybelenheten til den enkelte beboer. Det er allikevel viktig at departementet tar hensyn til den bygningsmassen hver enkel studentsamskipnad ønsker å utvikle. I løsninger som kvartetter og tripletter (dvs. at det bor tre eller flere studenter i et kollektiv) som har egne bad, vil det være hensiktsmessig at fellesrom er tilrettelagt, men uhensiktsmessig at hvert av de tilhørende badene skal være tilpasset. Slike pragmatiske løsninger må være målet. NSO ønsker tilgjengelighet, uten at dette går på bekostning av å bygge flest mulige rimelige studentboliger i Norge.

Avslutningsvis vil vi si at vi er positive til departementets vilje til å tilpasse forskriftene når de ikke passer med virkeligheten ute, og at vi deler regjeringens mål om lik rett til bolig og utdanning for alle – uavhengig av funksjonsevne. Lykke til videre i behandlingen av forskriftsendringene.

INNSPILL TIL STORTINGSMELDING – UTDANNING FOR VELFERD

NSO ynskjer å takke for høvet til å koma med innspel til arbeidet med Meld. St. 13 (2011-2012) Utdanning for velferd. Me tykkjer heilskapen i meldinga er god, våre kommentarar og innspel byggjer i stor grad vidare på linene skissert i meldinga.

Det er eit viktig poeng å sjå heilskapen i utdanningane og forskinga som vert omhandla i meldinga, noko me meiner formuleringane kring breie grunnutdanningar syner. Det er likevel viktig for oss å påpeike at ein må greie å halde balansen slik at det ikkje vert ei motsetning mellom breie grunnutdanningar og profesjonsspesifikk utdanning. Dersom ein ikkje greier ein slik balanse er me redd dette på sikt trugar bachelorutdanninga som sjølvstendig grad fordi ein er nøydd til å ta master for å få nok spesialisering. Det er avgjerande at ein greier å vareta identiteten og spesialiseringa som i dag ligg i dei ulike utdanningane og profesjonane.

FOU-BASERT UTDANNING OG FORSKING

Overordna vil me understreke at kapittel 10, om forskning, er særst godt. Retninga som vert skissert gjennom tiltak og drøftinga i kapittelet vil me sei er lovande.

Når det kjem til forskning på det helse- og sosialfaglige feltet ynskjer me å trekke fram studentaktiv forskning som verkemiddel. På den eine sida gjev det studentar inngåande kjennskap til forskingsmetodikk, og eigarskap til FoU-prosesser innan eige fagfelt, noko me meiner er eit viktig utgangspunkt for seinare yrkesutøving. På den andre sida vil det vera med å bygge opp ein forskingstradisjon innan helse- og sosialfaglige område som i dag har utfordringar med forskingsaktivitet. Skal ein opparbeide eit solid forskingsmiljø er det viktig å motivere og stimulere til FoU-arbeid heilt i frå bachelorutdanninga. Innan praksisnære miljø vil det å involvere bachelorstudentar som er mykje ute i praksisfeltet og kunne gje viktige data og observasjonar som elles hadde vore vanskeleg å få tak i for forskarar.

NSO har i sitt innspel til neste års forskingsmeldinga skissert eit tiltak som og vil kunne vera interessant å ta med i dette innspelet. Me ser føre oss at ei ordning med eit program for studentinitiert forskning i NFR og vil kunne bidra til sterkare forskingsforankring hjå helse- og sosialfaga.

Det er og gledeleg å lesa at Kunnskapsdepartementet i neste års forskingsmelding skal koma attende til forståinga av omgrepet FoU-basert utdanning. I det høvet vil NSO her koma med nokre refleksjonar kring temaet. Det kan virke som at dei definisjonane som er gjort på kva FoU-basert undervisning inneber ikkje er godt kjend mellom studentar og vitskaplig tilsette. Utfordringa med å lage definisjonar er at drøftingane om kva det inneber forsvinn eller virkar uaktuelle. Slik me ser det handlar ei satsing på FoU-basert utdanning mykje om å få dei som faktisk skal arbeide med det, det vil sei studentar og vitskapleg tilsette, til å drøfte innhaldet i omgrepet jamleg og i samband med strategisk utvikling av program og emne.

AUTORISASJON OG FASTSETTING AV KRAV TIL YRKESUTØVING

NSO har tidligare spila inn at me meiner alle dei helse- og sosialfaglege yrka burde ha autorisasjon, og at ein ikkje skal måtte betale for denne. Når det er sagt ser me veldig positivt til at

ein skal setje i gong eit tverrdepartementalt utviklingsarbeid for å vurdere kompetansekrav for framtida, og eventuelt at sektormyndigheiter bidreg til å fastsetje krava i samband med autorisasjon. Årsaka til at me ynskjer meir utstrekkt bruk av autorisasjon har å gjere med den modningsprosessen ein kan forvente at må føregå for nyutdanna den fyrste tida i arbeid. NSO ynsjer ei ordning med rettleia, men sjølvstendig yrkesutøving før endeleg autorisasjon. I praksis vil dette seie at ein vidarefører skikkaheitsvurdering frå utdanninga til den fyrste tida i yrkeslivet, liknande det som blir gjort for dei yrkesgruppene som i dag har turnusteneste.

SKIKKAHEIT

Systemet for skikkaheitsvurdering treng merksemd og styrking, og særleg den kontinuerlege skikkaheitsvurderinga. Utover det vil me syne til rapporten frå UHR om temaet (*Skikkethetsarbeid i UH-institusjonene 2011*), og høyringsfråsegna frå NSO til denne.

RAMMEPLANAR OG PROFESJONSSPESIFIKKE KRAV

NSO meiner at profesjonsstudiar må regulerast av rammeplanar for å sikre ein nasjonal standard. Me ser føremålet med ein felles rammeplan, men meiner han berre kan nyttast til å stille basiskrav som er felles for alle utdanningane. Det må fastsetjast profesjonsspesifikke krav i eigne forskrifter. Til dømes når det gjeld fastsetjing av lengde på praksis vil det ikkje vera føremålstenleg å ha same krav til alt frå psykologi til bioingeniør. Av den grunn trengs det eigne profesjonsspesifikke krav til både lengde og innhald i praksis. Dei profesjonsspesifikke krava skal sikre ein felles standard for dei utdanna – at dei har den naudsynte kompetansen til å utøve yrket sitt. Dersom ein fjernar dei profesjonsspesifikke krava vil det gje institusjonane større fridom, men også større moglegheit til å utdanne helseutøvarar på ein billigast mogleg måte, noko som kan bidra til å på sikt svekke tilliten samfunnet har til helseprofesjonane. Skal ein felles rammeplan fungere bør han halde seg til å skissere rammer som faktisk kan vera felles. Dersom han skal ta høgde for skilnadane profesjonane i mellom vil han fort verte for kompleks, vanskeleg å bruke, og dermed ikkje tene det NSO skjønner som målet med å ha ein felles rammeplan.

Ein felles rammeplan kan fastsetje minimumskrav som for eksempel fellesemne for alle fyrsteårsstudentar, tverrprofesjonell samarbeidslæring, høve til nasjonal mobilitet, internasjonalisering, FoU-basert utdanning og studentaktiv forskning, og formelle krav til rettleiingskompetanse hjå praksisrettleiarar. Det er og svært viktig at ei felles forskrift sier noko om konsekvensane ved brot på rammeplaner/forskrifter og skisserer eventuelle sanksjonsmoglegheiter overfor utdanningar som bryt rammeplanen.

NSO er bekymret for at mindre spesifikke rammeplanar vil føre til mindre heilskap i utdanningane med store skilnadar i kompetansen innan same yrkesgruppe. Dette kjem i tillegg til at mindre konkrete krav vil svekke studentanes rettssikkerheit, all den tid dei ikkje lenger har eit dokument dei kan bruke for å krevje den utdanninga, den kvaliteten og tilrettelegginga dei har krav på.

PRAKSIS

Praksisstudiar er ein av dei viktigaste læremetodane i dei helse- og sosialfaglege utdanningane, og kanskje det området der det er størst behov for forbetring og kvalitetssikring. Det må bli stilt same høge krav til kvalitet i praksisstudiane som det blir gjort til dei andre delane av studiet. NSO har fått mange tilbakemeldingar frå studentar som er misnøgde med kvaliteten i praksisstudiane. For å lukkast med ei satsing på velferdsstatens yrke, må det satsast på praksis.

Som følgje av samhandlingsreforma må fleire studentar ha praksis i dei kommunale helse- og sosialtenestene. Det er viktig at dette skjer parallelt med at kompetansen i den kommunale sektoren blir heva, slik at studentane møter personale som er kvalifisert til å gje dei den opplæringa dei skal ha, og at praksisstaden kan tilby gode og utfordrande læresituasjonar.

Ei anna side ved praksisordningane er mangelen på økonomiske støtteordningar for dei som får store meirutgifter i samband med praksis, ofte knytt til doble bu-utgifter eller reiseutgifter. Det er grunn til å tru at denne type kostnader vil gå utover læreutbyttet og kvaliteten på praksis, all den tid studentar er nøydd til å gjere seg sjølvne i stand til å ha råd til å gjennomføre praksis. Me meiner studentar må få dekt denne typen kostnader knytt til obligatorisk praksis. Dei uføresette kostnadane treff og veldig skeivt alt ettersom det er nokså tilfeldig kvar ein får tildelt praksisplass. NSO meiner at studentar med born skal prioriterast i køen for å få praksis nær eigen bustad.

Fordeling av ansvar, oppfølging og rettleiing

Praksis og gratisarbeid er og skal ikkje vera det same. Det stiller med andre ord krav til oppfølging og tilrettelegging i praksis. Godt samspel og dialog mellom utdanningsinstitusjonane og praksisfeltet vil vera avgjerande for å sikre høg kvalitet i praksisstudiane. Det må utarbeidast klare, forpliktande avtaler mellom utdanningsinstitusjon og praksisstad. I avtalene må det klargjerast kor mykje tid rettleiar på praksisstaden skal setje av til oppfølging av studentar, og krav til nærvere frå undervisningspersonell frå institusjonen må spesifiserast. Det må sikrast formalisert rettleiarkompetanse hjå praksisrettleiarar, og desse må få tid i stillingene til eigen kompetanseutvikling og til å fungere som rettleiarar. Berre fagpersonell med relevant og tilstrekkeleg erfaring frå praksisfeltet skal nyttast som praksisrettleiar ved utdanningsinstitusjonar og på praksisstedane. Nærveret frå praksis- og læreretleiar er avgjerande for å sikre tilstrekkeleg grunnlag for å evaluere og vurdere studentens faglege kunnskapar og dugleikt/skikkaheit for yrket.

Det skal alltid vera institusjonens ansvar å sikre studentane ei god utdanning, dette inneber og tilfredsstillande praksisplassar. Det må opprettast gode rutinar for evaluering og vurdering av praksisstadar, og studentanes læreutbytte av praksisperioden, og det må vera dekning i form av relevante praksisplassar for studentane institusjonane tek opp. Likevel skal det vera eit statleg og kommunalt ansvar å tilby praksisplassar. Det stend i meldinga at regjeringa vil vurdere om alle sektorar og forvaltningsnivå skal ha ei lovfest plikt til å ta i mot studentar og elever i praksis. Ei slik lovfesting vil vera positivt, då det vil kunne bidra til at fleire gode praksisarenaer blir teke i bruk. NSO er og særskilt skeptiske til utviklinga i retning av at studentar som skal ha turnusplass må stå på ventelister i nærare eitt år før dei kjem seg ut og får fullført utdanninga si.

Tilknytning til arbeidslivet

Praksis er ein opplæringssituasjon, og studentar i praksis er ikkje gratis arbeidskraft. Dei skal trene på reelle arbeidssituasjonar, og lære seg å arbeide kunnskapsbasert. Studentar må sjåast på som ein ressurs for praksisstaden. Det å ha studentar i praksis vil bidra til tettare kontakt mellom praksisfeltet og fagmiljøa ved utdanningsinstitusjonane.

Det stend i meldinga at ein vurderar tiltak på nasjonalt nivå for å sikre ein god overgang frå rolla som student til rolla som yrkesutøvar. NSO ynskjer dette initiativet velkomen og håpar ein finn fram til gode løysingar som vil gagne både nyutdanna, pasientar/brukarar/klientar og arbeidsgjevarar. Det virkar fornuftig å fjerne seg frå tanken om at ein nydannet kandidat skal vera eit ferdig produkt. Det vil vera ei meir langsiktig teking å vektlegge evna til ein kandidat til aktivt å søkje etter og ta i bruk ny kunnskap, slik at dei kan halde fram med å utvikle seg gjennom eit langt yrkesliv.

Ressursar

Praksis er ressurskrevjande for både utdanningsinstitusjonar og praksisstad. Det vil vera vanskeleg auke kvaliteten i praksisstudiane utan å samstundes auke finansieringa.

Tverrprofesjonell samarbeidslæring (TPS)

Tverrfagligheit har vorte etterspurt av studentene, og det er positivt at dette er eit gjennomgåande tema i meldinga. Det krev evne og vilje til å samarbeide på tvers av profesjongrenser for å få til meir heilskapleg pasientforløp, og det er eit nødvendig perspektiv som må inn alt under utdanninga. Det er positivt at ein ser på korleis ein og kan inkludere dette i praksisstudiane, slik ein forstår gjennom TPS.

Likevel ser me at det vil vera fleire praktiske utfordringar knytt til gjennomføring av TPS. Tabell 9.1 i meldinga viser at det i 2011 var 13 796 sjukepleiestudentar og berre 1022 fysioterapistudentar, det vil vera vanskeleg å få til ordningar der alle sjukepleiestudentane skal samarbeide med ein fysioterapistudent. Det viktigaste er at studentane gjennom sine praksisstudiar møter representantar frå profesjonar, og blir trygge på den kompetansen desse har. Det treng ikkje nødvendigvis vera andre studentar dei møter. Eit mogleg tiltak er utviding og vidareutvikling av ordningar med utdanningssjukeheimar.

Y-VEG INNAN HELSE- OG SOSIALFAGLEGE UTDANNINGAR

Y-veg har ved fleire høve synt seg å vera eit godt virkemiddel på fleire ingeniørutdanningar. Bakgrunnen for innføringa av y-veg for ingeniørar handla i stor mon om mangel på ingeniørar. For helsefag handlar det ikkje så mykje om at for få elevar i vidaregåande endar opp med fagbrev innanfor helse- og sosialfag. Det største fråfallet frå denne gruppa er til almennfagleg påbygging (jamfør NIFU-rapporten *Får vi nok personell til omsorgstjenestene?* 2012). Y-veg på helse- og sosialfag ser ut til å handle vel så mykje om å ikkje laga blindveggar i utdanningssystemet. Det er liten tvil om at det å bygge opp ein vellukka y-veg krev mykje ressursar, av den grunn er det viktig å vita kva ein gjer. NSO meiner at ein bør gå inn og forske systematisk på fyrsteåret i høgre utdanning for og å finne ut korleis ein kan lage gode ordningar for dei som ynskjer å kvalifisere seg til høgre utdanning utanom ordninga med generell studiekompetanse.

Barnevernspedagog og sosialfaglege utdanningar

Det virkar godt argumentert for å halde på tre grunnutdanningar innan sosialfag; barnevernspedagog; sosionom; vernepleiar. Men det er grunn til å sjå på korleis desse vert skilt i praksis, særleg på mindre institusjonar. Her meiner me utdanningsinstitusjonane i samarbeid med arbeidslivet må sjå på korleis ein på best vis bygger oppunder dei to profesjonane. Det kan vera at det ikkje er føremålstenleg for mindre institusjonar å ha både sosionom og barnevernspedagog utan at dei greier å på ein god måte skilje dei to.

I høve til å legge opp bachelorløp som kvalifiserar til master innan barnevern vil me spila inn at me ikkje meiner ein eigen master og eventuelt doktorgradsutdanning innan barnevern er rett veg å gå. Det virkar meir føremålstenleg å leggje opp til at bachelorgrad i barnevernspedagogikk kan kvalifisere til andre, alt eksisterande masterprogram, til dømes innan spesialpedagogikk, det same gjeld vidare for å ta doktorgrad. Ei av årsakene til dette synspunktet er omsynet til stabilitet og tyngde i fagmiljøet.

Medisin – eigen bachelor

Slik det er skissert i meldinga vil me ytre oss skeptiske til å leggje opp til ein eigen bachelor i medisin. Det sterkaste argumentet syns å vera at dersom ein etter meir enn tre år, før fullført grad,

finn ut at ein ikkje ynskjer å bli lege så kan ein få godkjend ein bachelor i medisin. Dette meiner me vil vera ei undergraving av bachlorgraden som sjølvstendig grad all den tid det ikkje er, og truleg heller ikkje bør bli, lagt opp til at ein etter tre år skal ha ein eigen grad. Seksårig medisinutdanning er lagt opp til at ein etter seks år skal ha ein heilskapleg grad. Det er sjølv sagt utfordrande for studentar som gjeng på lange profesjonsutdanningar og integrerte masterløp å mot slutten finne ut at dei ikkje ynskte dette likevel, men det gjer ikkje at ein automatisk kvalifiserer til ein bachelorgrad. I meldinga vert det skissert at ein med ein slik treårig medisinbachelor, dersom ein tek fag som økonomi, juss eller administrasjon, kan svare på behov i sektoren. Spørsmålet då blir om dagens studieprogram i helseleing og liknande ikkje er gode nok. Me meiner det heller vil vera ei betre løysing å leggje opp til at ein med fag frå medisin kan ta ekstra fag for å slik kvalifisere til ein bachelorgrad i til dømes helseleing. Ordninga skissert i meldinga virkar lite gjennomtenkt.

Oppretting av nye fagmiljø

For å sikre personell med nødvendig utdanning og kunnskap er det viktig å kontinuerleg vurdere kor vidt ein skal opprette og bygge opp fagmiljø og utdanningar ein i dag ikkje har her i landet. Her har både fagmiljøa og myndigheitene ansvar. Til tiltaket om å fylgje opp tidligare vedtak i stortinget om oppretting av kiropraktorutdanning vil me syne til initiativet frå UiS og UiB.

Vedlegg 5 Innstillinger til landsmøtet

FREDAG 27.04.2012

<i>Registrering kl 11:00-13:45, og "Ny på LM-kurs" fra kl 12:30</i>	
14:00	<i>Siste frist for å melde sitt kandidatur til arbeidsutvalget (AU) om man vil bli intervjuet av valgkomiteen</i>
14:00 – 14:15	<i>Åpning</i>
14:15 – 15:45	Konstituering LM2 00.01-12 Godkjenning av innkalling LM2 00.02-12 Valg av møteledelse LM2 00.03-12 Godkjenning av forretningsorden LM2 00.04-12 Godkjenning av saksliste LM2 00.05-12 Godkjenning av tidsplan LM2 00.06-12 Valg av tellekorps LM2 00.07-12 Valg av redaksjonskomiteer LM2 00.08-12 Godkjenning av delegater
15:45 – 16:30	<i>Hilsningstaler</i>

16:30 – 16:45	<i>Pause</i>
16:45 – 18:15	LM2 05.01-12 Vedtekter
18:15 – 19:15	<i>Middag</i>
19:15	<i>Siste frist for å melde sitt kandidatur om man vil bli intervjuet av valgkomiteen til annet enn AU (medlem av KOK og ledere av politiske komiteer og prinsipprogramkomiteen).</i>
19:15 – 19:45	LM2 03.01-12 Resolusjoner - <i>Vedtak på hvilke som skal behandles.</i>
19:45 – 21:15	LM2 05.03-12 Organisasjonserklæring for NSO 2012/2013 - <i>Debatt</i>
21:15 – 21:30	<i>Pause</i>
21:30 – 23:00	LM2 06.01-12 Mandat for komité for organisasjonsgjennomgang
23:00 – 23:15	<i>Valgkomiteen presenterer sin AU-innstilling</i>
23:15	<i>Møtet avsluttes formelt for dagen</i>
<i>Omrigg og pause før utspørring av kandidater til AU kl 23:30-01:00</i>	

LØRDAG 28.04.2012

07:00 – 08:30	<i>Frokost</i>
08:30	- <i>Frist for å opprettholde sitt kandidatur til AU (etter innstilling fra VK).</i> - <i>Siste frist for å stille til leder og medlem til AU (blir ikke intervjuet av VK)</i>
08:30 – 10:30	LM2 05.02-12 Arbeidsprogram for NSO 2012/2013 - <i>Debatt</i>
10:30 – 10:45	<i>Pause</i>
10:45 – 11:00	<i>Hilsningstaler</i>
11:00 – 11:40	LM2 04.01.01-12 Valg av arbeidsutvalgets leder
11:40– 12:15	LM2 01.01-12 Rapport fra arbeidsutvalget LM2 01.02-12 Rapport komiteer LM2 01.03-12 Årsrapport for Norsk studentorganisasjon 2011
12:15 – 13:00	LM2 03.01-12 Resolusjoner - <i>Debatt del 1</i>
13:00 – 14:00	<i>Lunsj og lesing på innstilling organisasjonserklæring</i>

14:00 – 14:05	<i>Presentasjon av nyvalgt leder</i>
14:05 – 15:25	LM2 04.01.01-12 Valg av arbeidsutvalgets øvrige 5 medlemmer
15:25 – 15:40	<i>Pause</i>
15:40 – 17:10	LM2 02.01-12 Regnskap for NSO 2011
17:10 – 17:25	LM2 05.03-12 Organisasjonserklæring for NSO 2012/2013 - <i>Votering</i>
17:25 – 17:30	Presentasjon av nytt AU
17:30 – 17:45	<i>Pause</i>
17:45 – 18:45	LM2 03.01-12 Resolusjoner - <i>Debatt del 2</i>
18:45 – 19:00	<i>VK presenterer innstilling på øvrige valg og avslutning for dagen</i>
19:30	- <i>Frist for å opprettholde sitt kandidatur til øvrige valg (etter innstilling).</i> - <i>Siste frist for å stille til alle valg på søndag (blir ikke intervjuet av VK).</i>
19:00 – 20:30	<i>Omrigg</i>
20:30	<i>Festmiddag</i>

SØNDAG 29.04.2012

07:00 – 09:00	<i>Utsjekk, frokost og lesetid på:</i> - <i>Innstilling arbeidsprogram</i> - <i>Innstilling resolusjoner</i>
09:00 – 09:30	LM2 05.02-12 Arbeidsprogram for NSO 2012/2013 - <i>Votering</i>
09:30 – 11:00	LM2 02.01-12 Budsjett for 2012 - <i>Debatt</i>
11:00 – 11:15	<i>Pause</i>
11:15 – 11:30	LM2 03.01-12 Resolusjoner - <i>Votering</i>
11:30 – 12:15	LM2 04.03.01-12 Valg av leder for valgkomiteen LM2 04.04.01-12 Valg av leder for fag- og forskningspolitisk komité LM2 04.04.03-12 Valg av leder for velferds- og likestillingspolitisk komité LM2 04.04.05-12 Valg av leder for internasjonal komité LM2 04.05.01-12 Valg av leder for prinsippprogramkomiteen
12:15 – 13:15	<i>Lunsj</i>
13:15 – 13:30	LM2 02.01-12 Budsjett for 2012

	- <i>Votering</i>
13:30 – 13:40	<i>Presentasjon av nyvalgte ledere</i>
13:40 – 14:30	LM2 04.02-12 Valg til kontroll- og organisasjonskomiteen LM2 04.03.02-12 Valg av valgkomiteens øvrige medlemmer LM2 04.04.02-12 Valg av fag- og forskningspolitisk komités øvrige medlemmer LM2 04.04.04-12 Valg av velferds- og likestillingspolitisk komités øvrige medlemmer LM2 04.04.06-12 Valg av Internasjonal komités øvrige medlemmer LM2 04.05.02-12 Valg av prinsippprogramkomiteens øvrige medlemmer LM2 04.06-12 Valg av komité for organisasjonsgjennomgang
14:30 – 14:45	<i>Pause</i>
14:45 – 16:00	LM2 02.03-12 Driftstilskudd
16:00 – 16:15	<i>Avslutning</i>

Godkjenning av delegater

FORMÅL

Godkjenne delegatene til landsmøtet 2012.

SAKSPRESENTASJON

Delegatfordeling

Vedtektene sier følgende om delegatfordelingen:

§ 4.2 Beregning av studenttall ved medlemslagene

Studenttallet som legges til grunn for beregning av delegatfordeling settes for hvert medlemslag til gjennomsnittet av institusjonens studenttall for det sist avsluttede studieåret før kunngjøringen sendes ut. Studenttallet settes etter det antall studenter som er lagt til grunn for innbetaling av driftstilskudd. Delegatfordelingen sendes ut med kunngjøringen av Landsmøtet.

§ 4.3 Delegatfordeling

Alle medlemslagene har en delegat per påbegynte 1000 studenter, jfr. utregning av studenttall

§ 4.2. Medlemslag med kun én delegat etter denne fordeling har rett til å sende 1. vara til Landsmøtet.

Delegatfordelingen ble vedtatt på landsstyrets møte i november 2011 (LS2), og ligger i kunngjøringen.

Valg av delegater

Vedtektene sier følgende om valg av delegater:

§ 4.4 Delegater

Medlemslag velger selv sine delegater og varadelegater i det øverste valgte studentorganet ved institusjonen, eller ved direkte valg avholdt av og blant studentene ved institusjonen. Det bør velges en varadelegat per ordinære delegat. For at representantene skal kunne innvilges stemmerett må de være meldt inn med dokumentasjon på valget innen 6 uker før Landsmøtet. Arbeidsutvalget fastsetter i kunngjøringen til Landsmøtet hva som regnes som gyldig dokumentasjon. Settevaradelegater kan ikke godkjennes. Landsmøtet kan med kvalifisert flertall godkjenne for sent innkomne delegater og/eller varadelegater. Medlemmer av Arbeidsutvalget, Kontroll- og organisasjonskomiteen eller Valgkomiteen, samt ansatte i Norsk studentorganisasjon, kan ikke velges som delegater til Landsmøtet.

§ 4.5 Regulering av delegater og observatører

§ 4.5.1

Delegater har møteplikt og fulle rettigheter på møtet.

Følgende har møteplikt og tale- og forslagsrett:

- *Landsstyredelegater*
- *Arbeidsutvalget*
- *Kontroll- og organisasjonskomiteen*
- *Komiteer som innstiller direkte til Landsmøtet*

Alle delegater og varadelegater skal bekreftes valgt på skjema angitt i kunngjøringen. Frist for dette var 16.03.2012.

Innsending

Skjema er blitt fortløpende mottatt og registrert. Der det har vært mangler i skjema er det gitt tilbakemelding på dette slik at korrekt utfylt skjema kunne bli levert.

Følgende medlemsinstitusjoner sende inn sin bekreftelse innen fristen:

- Høgskulen i Sogn og Fjordane
- Universitetet i Stavanger
- Høgskolen i Buskerud
- Høgskolen i Telemark
- Universitetet i Oslo
- Høgskulen i Volda
- Universitetet i Nordland
- Norges teknisk-naturvitenskaplige universitet
- Det teologiske Menighetsfakultet
- Universitetet i Tromsø
- Norges Handelshøyskole
- Høgskolen i Finnmark
- Høgskolen i Østfold

- Høgskolen i Ålesund
- Høgskolen i Harstad
- NLA Høgskolen
- Høgskolen i Narvik
- Høgskolen i Gjøvik
- Høgskolen i Oslo og Akershus
- Høgskolen Stord/Haugesund
- Universitetet for miljø- og biovitenskap
- Universitetet i Agder
- Høgskolen i Sør-Trøndelag
- Høgskolen i Lillehammer
- Høgskolen i Bergen
- Haraldsplass diakonale høgskole
- Diakonhjemmet Høgskole
- Universitetet i Bergen
- Høgskolen i Nord-Trøndelag
- Høgskolen i Hedmark
- Høgskolen i Vestfold
- Norges idrettshøgskole
- Dronning Mauds Minne Høgskole

Følgende medlemsinstitusjoner sende inn skjema etter fristen:

- Kunsthøgskolen i Oslo (17.03.2012)
- Høgskolen i Molde (23.03.2012)

Følgende medlemsinstitusjoner har pr. 21.03.12 ikke levert inn bekreftelse.

- Arkitektur- og designhøgskolen i Oslo
- Bergen arkitektskole
- Høgskolen i Nesna
- Høgskolen Diakonova
- Kunsthøgskolen i Bergen
- Lovisenberg diakonale høgskole
- Norges musikkhøgskole
- Norges veterinærhøgskole

VURDERING

Landsstyret innstiller på at alle delegater og varadelegater som ble bekreftet på korrekt utfylt skjema innen fristen godkjennes. Dette i henhold til NSOs vedtekter som gjengitt over. Mangelfullt utfylte skjema som kom innen fristen og er blitt korrigert i ettertid er behandlet som i korrekt innmeldt.

Landsstyret innstiller på at delegater og varadelegater som ble bekreftet etter fristen også godkjennes.

INNSTILLING

- *Delegater og varadelegater som er meldt inn i henhold til NSOs vedtekter godkjennes.*
  - *Delegater og varadelegater som ikke er meldt inn i henhold til NSOs vedtekter godkjennes.*
-

LM2 00.01-12 Godkjenning av innkalling

Innstilling:

Innkallingen godkjennes.

LM2 00.02-12 Valg av møteledelse

Innstilling:

- *Sine Halvorsen, Martin Gustavsen, Ina Tandberg og Fredrik R. Andresen velges som ordstyrere.*
- *NSOs sekretariat fører protokoll.*

LM2 00.05-12 Godkjenning av tidsplan

Innstilling:

Tidsplanen vedtas.

LM2 00.06-12 Valg av tellekorps

Innstilling:

- *Til tellekorps 1 velges: Diana Jensen (HiN), Hanne M. L. Pedersen-Eriksen (MF), Helle A. Østensvik (DHS), Kati E. Heimen (HiF), Veronica Alsaker (NLA), Anders K. Langset (HiB), Benedicte G. Arntzen (NTNU), Nora Paus (UiO), Sindre Dueland (UiB), André A. Christiansen (NTNU).*
- *Til tellekorps 2 velges: Bea B. D. Madsen (UiN), Lars K. Holgersen (NTNU), Tea Majstorovic (HiBu), Tor E. Nilssen (HiH), Caroline Stranger (HiØ), Erlend K. Schjelderup (HiOA), Ingrid Foss Ballo (UiB), Lars-Erik A. Aas (NTNU), Tine Ø. Blomfeldt (UiB), Torkil Vederhus (UiO).*

LM2 00.07-12 Valg av redaksjonskomiteer

Innstilling:

- *Til redaksjonskomité for arbeidsprogram velges: Bjørn Anders Hind (UiB), Oda Krisitne Hagalid (HSH), Olav Reppen Breivik (HiST), Anja Johnsen (HiB) og Ann Iren Torgersen (UiA).*
- *Til redaksjonskomité for organisasjonserklæring velges: Amanda Isaksen (HVO), Espen Skarsbø Olsen (NTNU), Marius Hansen (UiT), Anna Sara Fjeld og Morten bakke Kristoffersen (UiO).*

- **Til redaksjonskomité for resolusjoner velges: Anneli Maria Waaterud (UiN), Stian Aasberg Johansen (HiØ), Johan Tunestam (UiO), Gerhard Eriksen (HiOA) og Therese Tysland Holth (UiS).**

LM2 01.01-12 Rapport fra arbeidsutvalget

Innstilling:

Rapporten tas til orientering.

LM2 01.02-12 Rapporter fra komiteer

Innstilling:

Rapportene tas til orientering.

Resolusjoner

FORMÅL

Å vedta NSOs politikk på aktuelle politiske saker eller avgrensede saksområder.

SAKSPRESENTASJON

Dette er første gangen det skal behandles resolusjoner på landsmøtet. I landsstyrets forslag til forretningsorden er det også foreslått hvordan disse skal behandles. Det har vært mulig for alle med forslagsrett å foreslå resolusjoner til landsmøtet. Frist for dette var 19.04.2012. Innstillingen som foreligger er landsstyrets innstilling til landsmøtet på hvilke som skal behandles. Det vil senere i møtet bli en debatt hvor de aktuelle forslagene behandles. Det vil her være mulig å levere endringsforslag til disse.

Landsstyrets forretningsorden definerer resolusjoner slik:

Resolusjoner er uttalelser fra Landsstyret. LS kan gjennom resolusjoner ta stilling i aktuelle saker og slik supplere eller utdype NSOs politiske vedtak. LS behandler to typer resolusjoner:

- *Ekstern uttalelse. Resolusjonen skal sendes til eksterne parter som eksempelvis media, samarbeidspartnere eller lignende.*
- *Intern uttalelse. Resolusjonen sendes internt til organisasjonens medlemslag og tillitsvalgte. En slik resolusjon kommenterer organisatoriske eller politiske sakers behandling i NSO.*

En resolusjon er alltid underlagt NSOs styringsdokumenter og vedtak gjort i Landsmøtet. En resolusjon er også underlagt NSOs politiske plattformer.

VURDERING

Landsstyret ønsker at resolusjonene skal være synlige. Med for mange resolusjoner er det lett at de overskygger hverandre, og effekten av hver resolusjon blir mindre. Landsstyret har videre vurdert tidsbruken på landsmøtet, og ser at det ikke er rom for flere med tiden som er satt av til behandlingen av resolusjonene. Deretter så LS på de forskjellige fagområdene som ble tatt opp i de innkomne resolusjonene, da anså en spredning av disse for å være mest hensiktsmessig med tanke på medieoppslag. Landsstyret ønsker likevel å sende resolusjoner som ikke blir tatt opp på landsmøtet til videre behandling i landsstyret på et senere tidspunkt.

Arbeidsutvalget fremmet en uttalelse om heltidsstudenten for Landstyremøte 3 2011-2012 (LS3), som innstilte ovenfor landsmøtet at denne skal vedtas. Bakgrunnen for forslaget er at LS, gjennom forslag til arbeidsprogram, ønsker at heltidsstudenten skal være et hovedarbeidsfelt for NSO i det kommende året og i arbeidet med stortingsvalget 2013. Da er det nødvendig å ha en definisjon på hva NSO mener heltidsstudenten skal være. Uttalelsen legger størst vekt på kvalitetsaspektet i utdanningen og utbyttet for studentene, mens velferden skal være rammen rundt. I januar utfordret NSO statsråd Tora Aasland på hva departementet legger i begrepet heltidsstudenten. Svaret ble postet som blogg på student.no. Uttalelsen skal være en del av NSO sitt svar og argumentasjonsgrunnlag framover.

Videre har landsstyret innstilt på å løfte frem en resolusjon om praksis. Praksis er et emne som har blitt diskutert mye i organisasjonen i senere tid, og flere medlemslag har samarbeidet om en kampanje på dette. De aktuelle medlemslagene har som ledd i sin kampanje fremmet en resolusjon til landsmøtet. Med tanke på debatten som for tiden blir tatt for seg i sektoren, anser landsstyret en resolusjon om praksis for å være en god resolusjon for organisasjonen.

Landsstyret har også valgt å innstille på behandling av en resolusjon som tar for seg boligbygging. Dette er en resolusjon som må sees i sammenheng med arbeidet som blir gjort på heltidsstudenten. Da landsstyret har valgt å gjøre heltidsstudenten til et overordnet emne for mye av arbeidet som blir gjort, er det viktig å løfte politikken så ofte som mulig. En resolusjon om studentboliger vil dessuten gå godt med resolusjonen om heltidsstudenten som LS allerede har innstilt på.

Landsstyret ønsker at landsmøtet skal behandle en resolusjon om samskipnadsloven. Forslag til ny lov ble lagt frem forrige uke og landsstyret mener at landsmøtet bør uttale seg om denne. Forslaget innebærer å fjerne studentstyringen i studentsamskipnadene ved å innføre krav om 2/3-dels flertall i saker som omhandler større låneopptak, investeringer i nye studentboliger, oppstart av ny virksomhet, utvidelse av eksisterende virksomhet som har et kommersielt formål eller større endringer i studentsamskipnadens interne organisering.

INNSTILLING

- ***Følgende resolusjoner behandles i møtet:***
  - ***1 – Heltidsstudenten***
  - ***8 – Samskipnadsloven***
  - ***10 – Vi krever kvalitet i praksis***
  - ***15 – Et felles løft for boligbygging!***
- ***De resolusjonene som ikke behandles av landsmøtet skal oversendes landsstyret for videre behandling.***

FORSLAG 1 – HELTIDSSTUDENTEN

Forslagsstiller: Landsstyret

Norsk studentorganisasjon (NSO) mener at begrepet heltidsstudent betyr at; *studenter skal ha mulighet til å studere på heltid, og både omfang og nivå på utdanningen og økonomiske rammevilkår skal legge opp til dette.* NSO jobber for at alle studenter skal ha mulighet til å være heltidsstudenter. Dette vil styrke utdanningskvaliteten i alle ledd, og dermed heve nivået på uteksaminerte studenter, noe som videre vil gjenspeiles i arbeidslivet.

Norsk studentorganisasjon mener det er avgjørende for akademias posisjon i Norge at studenter gis tid til å utvikle seg og fordype seg i faget. Videre ser vi at det er vedvarende høyt frafall i høyere utdanning, som i dag ligger på 37 prosent.⁴ Det beste tiltaket for å endre dette er å stadfeste prinsippet om at alle studenter skal kunne være heltidsstudenter. Dette vil bidra til å gjøre norsk høyere utdanning ledende internasjonalt. Forskning fra Danmark viser at gjennomføringsgraden øker sammen med en økning av studiestøtten. I Norge har gjennomføringsgraden gått ned etter innføringen av Kvalitetsreformen.⁵

Heltidsstudenten – en forutsetning for kvalitet

Mange prøver å definere heltidsstudenten, med varierende hell. Regjeringen hevder at målet er nådd, og at Soria Moria II-erklæringens mål om at "alle skal kunne studere på heltid",⁶ allerede er oppfylt, signalisert ved departementets uttalelse til Studvest 16.11.11 om at "Dagens situasjon er tilfredsstillende". Det er Norsk studentorganisasjon helt uenig i.

En forutsetning for å gjøre det interessant for studenter å jobbe med faglig utvikling på heltid er en god oppfølging fra de vitenskapelig ansatte. Det er flere måter man kan inkorporere dette i studiene på, men dette har ikke blitt gjort. Den enkleste metoden for god dialog og veiledning er å legge til rette for kontakt mellom foreleser og student. Det er derfor bekymringsverdig at 40 prosent av studentene oppfatter dette som vanskelig.⁷

Videre ser vi at satsing på studentaktiv forskning, særlig på lavere grad, er alt for dårlig, og burde prioriteres fra regjeringshold. En aktiv deltagelse i utviklingen av sitt eget fagmiljø vil øke interessen hos studentene til å utvikle sine egne analytiske evner og bidra til faglig engasjement. Faglig engasjement er ikke bare betinget av den faglige utviklingen, men også studiehverdagens relasjon til samfunn- og arbeidsliv. I dag er praksis uvanlig i de aller fleste studieløp. En bredere satsing på praksis i akademia vil ikke bare forberede studentene på arbeidslivet eller en akademisk karriere, men også gi en mer variert utdanning, skape grobunn for kreativ utvikling og hindre frafall. En satsing på gode praksisordninger vil være en satsing på innovasjon og entreprenørskap i utdanningen.

Økonomiske rammebetingelser er avgjørende. Det årlige beløpet man får fra Statens lånekasse for utdanning ligger cirka 7 000 kroner under et årlig husholdningsbudsjett for én person, hvis personen ikke betaler for bolig eller utgifter knyttet til dette og heller ikke har utgifter til et sosialt liv.⁸ NSO er bekymret for at høyere utdanning skal bli mindre attraktivt, eller at studenter skal utelukkende velge studier på bakgrunn av fremtidig mulig inntjening, som følge av store økonomiske ulemper. Regjeringen må satse på at kunnskapsutvikling på et bredt felt av områder har gode vilkår, og legge til rette for at alle fagmiljøer skal ha mulighet for fremtidig rekruttering. Dette går ikke uten en satsing på heltidsstudenten.

I dag bruker studenter 34 timer på studier og 8 timer på arbeid utenom studiene per uke. En forutsetning for at studentene skal kunne bruke mer tid på faget sitt er en studiefinansieringsordning som gjør det mulig å prioritere studiene opp, og ikke-studierelevant jobbing ned. Slik er det ikke i dag. Den årlige justeringen av studiestøtten er så lav at studentene

---

⁴ NOKUT-analyse: Kvalitetsreformen: gjennomstrømning og frafall blant studenter

⁵ http://www.akf.dk/presserum/pressemeddelelser/alle/hoej_su_mindsker_frafald_og_social_ulighed_paa_universiteterne/

⁶ Politisk plattform for regjeringen 2009-2013, Soria Moria II

⁷ Levekår blant studenter 2010 (SSB)

⁸ SIFO: Standardbudsjett for forbruksutgifter 2011

blir fattigere og fattigere for hvert år, mens resten av samfunnet opplever en velstandsøkning. Studenter må dermed bruke mer tid til jobb for å minimere dette gapet. Det er ikke holdbart at studenter skal bruke mer tid på arbeid, og ha vesentlige dårligere levekår enn gjennomsnittet av befolkningen.⁹ NSO krever derfor at studiestøtten må heves til 1,5 G (grunnbeløpet i folketrygden), og årlig justeres etter G.

Nytteverdien samfunnet har av en student i deltidsjobb som ikke er studierelevant er begrenset sammenlignet med verdien av en ferdig uteksaminert kandidat. Samfunnet burde derfor legge til rette for at flere får mulighet til å gjennomføre på normert tid, slik at denne verdien raskere kommer samfunnet til gode. NSO mener at gjennomføringsgrad vil bedres ved et samlet fokus på høyere utdanningskvalitet samt bedre levekår for studenter. Gode studenter skapes ved at de satses på av Stortinget, det er ikke tilfelle i dagens Norge.

Norsk studentorganisasjon krever at:

- Studiefinansieringen økes til 1,5 G, og følger utviklingen i grunnbeløpet i folketrygden.
- Relevante praksisordninger opprettes ved et størst mulig antall studieprogram.
- FoU-basert utdanning og mulighet for studentaktiv forskning inkorporeres i alle studier.

FORSLAG 2 – DIGITALISERING AV EKSAMEN

Forslagsstiller: Arbeidsutvalget

NSO forventer at utdanningsinstitusjonene avholder eksamener som er tilpasset de pedagogiske behovene til fagene og dermed tar i bruk de mest egnede verkøyene for dette. Utviklingen i utdanning på grunn- og videregående nivå dreier seg i stadig større grad mot digitaliserte arbeidsformer, mens høyere utdanningsinstitusjoner hittil har gjort lite for å følge opp dette.

Digitalisering gir flere fordeler for studenter. Først og fremst så øker kvaliteten på det innleverte materialet når man leverer eksamener digitalt. Man får mulighet til å redigere underveis, man kan innhente informasjon under eksamen og man kan bruke programmer slik man har tilgang til i samfunnet ellers. Studentene får dermed verktøyene til å gjøre sitt arbeid best mulig, og eksamen kan bli mer relevant i forhold til utdanning og arbeidsliv.

En sentral utfordring med digitalisering er at det endrer muligheten for å jukse. NSO mener det ikke er grunn til å stoppe digitalisering fordi man får nye utfordringer knyttet til juks. Man må få oppmerksomheten vekk fra problemene knyttet til juks og over på de positive effektene ved digitalisering. Man må likevel ha et system som sikrer trygghet for studentene og NSO mener derfor at det må tas nasjonale grep for å utvikle IT-systemer for eksamensavholdelse.

Videre må fagmiljøene utvikle eksamener som er pedagogisk tilpasset digitalisert utdanning. Det er avgjørende for en vellykket digitalisering at IKT-verktøy ikke brukes til å gjøre det samme på en ny måte, men at det endrer måten eksamener avholdes og at disse eksamenene sees i sammenheng med en helhetlig tilnærming til digitalisering i utdanning. Eksamener må endres til og i mindre grad teste evne til å *huske* informasjon, til å kunne *bruke* informasjon.

NSO krever at:

- Bare eksamener med spesielle pedagogiske behov skal unndras fra krav om digitalisering.
- KD skal ta initiativ til å utvikle nasjonale ordninger for avvikling av digitale eksamener.
- Eksamener må være pedagogisk tilpasset digitaliserte arbeidsformer.

---

⁹ Levekår blant studenter 2010 (SSB)

FORSLAG 3 – RETTFERDIG EKSAMEN

Forslagsstiller: Arbeidsutvalget

En grunnstein i norsk høyere utdanning er prinsippet om rettferdighet og likebehandling. Man skal ha like muligheter til å gjennomføre utdanningen, og like muligheter til å tilegne seg den kunnskap man trenger. Det er derfor essensielt at måtene studentene måles på gjenspeiler dette prinsippet, og sikrer en best mulig vurdering av kvalitet og måloppnåelse i studiene. Gode eksamensordninger er en forutsetning for god kvalitetssikring av læringsutbyttet til studentene, og er dermed et viktig verktøy for institusjonene. Det er i institusjonenes og myndighetenes interesse å legge til rette for studenter. Ser vi på dagens ordning er det tydelig at det er et behov for økt nasjonal styring. Rettigheter, vurderingsform og grad av tilrettelegging varierer i stor grad mellom institusjonene, og skaper ulike vilkår for studentene. Dette er ikke rettferdig.

Studentenes klagemuligheter på eksamenssensur er ett av områdene der en nasjonal ordning må innføres. I dag har man to forskjellige behandlingsmåter for sensur, med to vidt forskjellige resultater. Institusjonene kan selv velge om de skal følge universitets- og høyskoleloven eller forvaltningsloven. Følges klageprosessen gjennom forvaltningsloven vil det si at man skal sende med alle dokumenter i saken til den som behandler klagen.¹⁰ En tolkning fra Kunnskapsdepartementet av Universitets- og høgskoleloven tolker dette til at ingen dokumenter eller annen informasjon enn selve oppgavebesvarelsen skal sendes videre til den som behandler klagen.¹¹ Norsk studentorganisasjon mener at den mest rettferdige ordningen, både for studenter og sensorer, vil være blindsensur, slik det er beskrevet i universitets- og høgskoleloven. Videre må det være en rett å ha krav på ekstern sensurering om man ønsker dette, og med reell ekstern evaluering menes evaluering av vitenskapelig ansatte fra en annen institusjon så sant det er faglig mulig. Ekstern sensurering skal gjøres av sensorer som ikke er direkte tilknyttet institusjonen der eksamen avlegges. En slik sensur vil ikke bare være mer rettferdig, men også være et godt verktøy i kvalitetssikringsarbeidet til institusjonene.

Studenter, som alle andre mennesker, er forskjellige. Derfor både lærer og videreformidler man informasjon best på forskjellige måter. En naturlig konsekvens av dette vil være at det er i institusjonenes beste interesse å legge til rette for at studentene kan vurderes på den måten som best viser deres oppnådde kunnskap i emnet. Det er det å vise sin kunnskap og kompetanse som skal være utfordringen på eksamen, måten eksamen blir utført på skal være underordnet dette. I dag er det ikke slik. Det er et paradoks at institusjonene og myndighetene ikke legger bedre til rette for studenter, da det både er en stor utgift at studenter ufrivillig blir i høyere utdanning lenger enn nødvendig, og en gevinst å få kunnskapen ut i samfunnet så tidlig som mulig. Studenter skal ha ansvar for sin egen studiehverdag, men det fritar ikke institusjoner og myndigheter fra ansvaret for å legge til rette for at studenter kan ta det ansvaret. Spesielt for studenter med psykiske og fysiske utfordringer med å gjennomføre ordinær eksamensavvikling skal det finnes ordninger for ekstra tilrettelegging. Norsk studentorganisasjon krever derfor at eksamen skal tilrettelegges for studenter som behøver dette, at denne tilretteleggingen skal gjøres så enkel som mulig og at skal innføre flere vurderingsformer, slik at studentene kan vise hvilket utbytte man har av studiet på best mulig måte.

NSO krever at:

- Det innføres blindsensur ved alle institusjoner

---

¹⁰ Forvaltningsloven §2 som sier at enkeltvedtak kan påklages, sensurvedtak regnes som enkeltvedtak.

¹¹ Universitets og høgskoleloven §5.3

- Eksamen skal tilrettelegges for studenter som behøver dette, at denne tilretteleggingen skal gjøres så enkel som mulig og at skal innføre flere vurderingsformer

FORSLAG 4 – STUDENTERS IMMATERIELLE RETTIGHETER (IPR)

Forslagsstiller: Faglig komité for teknologiutdanning v/Sverre Lindseth

Norsk studentorganisasjon (NSO) mener det i tråd med likhetsprinsippet er et nasjonalt ansvar å sikre at alle studenters immaterielle rettigheter er godt ivaretatt uavhengig av studentens institusjonstilhørighet eller valg av studie. Det er uakseptabelt at studenter har svakere immaterielt rettsvern i møte med bedrifter enn det bedriftens egne ansatte har gjennom arbeidstakeroppfinnelsesloven.

Beskyttelse av Studenters IPR – relevans uten rettsløshet

Nyskaping og samarbeid med arbeidsliv er en viktig del av studenthverdagen, som ytterligere aktualiseres gjennom økt fokus på forsknings- og utviklingsbasert utdanning. Med innovasjon kommer mulighet for kommersialisering. Når det kommersialiserbare resultatet er et produkt av samarbeid mellom student og arbeidsliv, reiser det seg problemstillinger knyttet til hvem som skal eie ikke-fysiske størrelser som patenter, åndsverk og varemerke.

Beskyttelse av studenters IPR er viktig. Et grunnleggende prinsipp etter norsk lov er at den som gjør en patenterbar oppfinnelse, skaper et åndsverk mv, også har rettighetene til disse. I arbeidsforhold følger det av lovgivning, rettspraksis og sedvanerett at arbeidsgiver vil kunne overta slike rettigheter helt eller delvis. Det er etter rettstilstanden imidlertid ingen automatikk i at oppfinnelser mv relatert til arbeidsoppgaver eller arbeidsplass kan skjermes fra arbeidsgiver, snarere tvert i mot. Eksempelvis gir arbeidstakeroppfinnelsesloven (av 1970) arbeidsgiver adgang til å overta rettighetene, gitt at den ansatte kompenseres rimelig. Som del av norsk arbeidstakervern er det ikke mulig å forhandle vekk retten til kompensasjon. Det er høyst beklagelig at studenter, gjennom studieprosjekter eller gradsavsluttende oppgaver, rettighetsmessig faller mellom to stoler når de involveres i nyskapende samarbeid med arbeidslivet.

Studentarbeid med oppgaveskriving og praksisprosjekter er normalt ikke å anse som et arbeidsforhold. Lovgivningen som beskytter arbeidstakere mot urimelig tap av rettigheter til IPR kommer følgelig ikke automatisk anvendelse. Praksis har i disse tilfellene vært at bedriftene har gitt studenter avtaleforslag som gir bedriften enerett over all IPR som skapes gjennom samarbeidet. Vanligvis har hverken studentene eller institusjonene god nok kompetanse til å kvalitetssikre det som blir underskrevet. Konsekvensen er at studentene ofte står igjen uten rettigheter. Både studenter og arbeidsliv lider av at studenters immaterielle rettigheter i studierelatert prosjektarbeid er for dårlig definert. Manglende rettsprinsipper gjør at de bedriftene som ikke velger å helgardere seg ved hjelp av altoverdragende avtaleforslag kan risikere å miste verdifull bakgrunns-IPR. Dermed står i praksis bedriftene igjen med to alternativer ved dagens situasjon. Helgardering som frarøver studentene deres rettigheter, eller å la være å gi studenter interessante oppgaver. Det er for NSO uforståelig hvordan det fra departementshold samtidig kan oppfordres til innovasjon, entreprenørskap og økt samarbeid mellom studenter og arbeidsliv.

Studentsamarbeid med arbeidslivet er et viktig virkemiddel for relevans i utdanning. Klare retningslinjer for behandling av IPR gir forutsigbarhet for både student og bedrift. Sikringen av studenters immaterielle rettigheter må derfor gjøres i samråd med arbeidslivet slik at avtalen fremmer, ikke hemmer, samarbeid.

NSO krever at:

- Det utarbeides en nasjonal standardavtale for IPR ved studentsamarbeid med bedrift.
- Standardavtalen sikrer studentenes IPR på lik linje med det tankegods arbeidstageroppfinnelsesloven bygger på.
- Standardavtalen utformes i samarbeid med arbeidslivet, slik at den ikke hemmer arbeidslivstilknyttede studentoppgaver.

FORSLAG 5 – MEIR EKSTERN SENSUR – BETRE STUDIEKVALITET!

Forslagsstiller – Torbjørn H. Kornstad, Universitetet for Miljø- og Biovitenskap (UMB)

Norsk Studentorganisasjon meiner at dagens reglar for ekstern sensur ikkje fungerer tilfredsstillande. Fram til 2002 var det krav om at det skulle vera to sensorar, derav éin ekstern, på vurdering av svar på alle eksamenar og prøver¹². Dette kravet vart drastisk kutta ned på ved endringar i den dåverande universitets- og høyskoleloven, slik at det no berre gjeld for "bedømmelse av kandidatenes selvstendige arbeid i høyere grad" (uhl §3-9 2. ledd). Utover dette skal ekstern evaluering ivaretakast til dømes ved at ekstern sensor vurderer eit avgrensa utval av svar, eller gjer ei vurdering av korleis eksamensoppgåva er utforma. Det har vori opp til kvar enkelt institusjon korvidt dei har nytta ekstern evaluering i større grad enn det som er lovpålagt, men dei fleste har gått ned til minimumskravet av økonomiske omsyn.

Ekstern evaluering gir verdifull kalibrering mot andre lærestadar og fagmiljø. For mange studentar er det svært viktig å veta at utdanninga dei går på gir same kompetanse som tilsvarande utdanningar på andre institusjonar. Med dagens regelverk for ekstern vurdering fryktar vi at dette ikkje blir ivaretatt i tilfredsstillande grad. Vidare er det slik at dagens finansieringssystem for høgare utdanning gjer at jo fleire kandidatar som står i eit fag, jo meir pengar får institusjonen. NSO fryktar at dette utgjer eit incentiv for å la kandidatar stå som burde ha stryki, noko som kan unngås ved at alle eksamenssvar må rettast av to uavhengige sensorar der éin er ekstern.

Norsk Studentorganisasjon meiner at:

- Alle eksamenssvar skal rettast av to uavhengige sensorar, der den eine skal vera ekstern.
- Dagens praksis er uheldig, og kan føre til manglande kalibrering og store forskjellar mellom ulike utdanningsinstitusjonar.
- Ein auka bruk av ekstern sensur vil vera ein pådrivar for betre studiekvalitet, ved at utdanningsinstitusjonane er nøydd til å fokusere på å la folk stå ved å gi god undervising framfor ved å forskyve karakterskalaen.

---

¹² Bernt, Jan Fridtjof (2006): Universitets- og høyskoleloven av 2005 – med kommentarer. Side 65, note 7.

FORSLAG 6 – BOIKOTT ELSEVIER!

Forslagsstiller: Christian Strandenæs, Universitetet i Oslo (UiO)

Til: Kunnskapsdepartementet, Forskerforbundet, Akademikerne, utdanningsinstitusjonene

Kunnskapen skal være fri. Det er den dessverre ikke i dag: I dag koster det penger å få tilgang til vitenskapelige tidsskrift. Det er et paradoks at prisene for slike abonnement har økt, samtidig som mer og mer av innholdet har blitt digitalisert. De største selskapene utnytter sine posisjoner som forlag for anerkjente tidsskrifter til å tjene penger på de som søker kunnskap. Pengene vi betaler går ikke tilbake til forskerne, men rett i lomma på kommersielle aktører.

Et av selskapene som er verst er Elsevier. 10 000 forskere har så langt signert et opprør mot forlaget, som åpenbart profitterer på arbeid finansiert av skattebetalere. Et samlet student-Norge vil oppfordre alle norske forskere og utdanningsinstitusjoner til å delta i boikotten. Det er på tide å gjøre kunnskapen fri.

Kilde: <http://thecostofknowledge.com/>

FORSLAG 7 – REALFAG TIL FOLKET!

Forslagsstiller: Chloé Steen, Universitetet i Oslo (UiO)

Til: Kunnskapsdepartementet

Norge trenger flere hoder med realfagskunnskap. Muligheten til å ta realfagsemner er som regel begrenset av at man må ha tilstrekkelig bakgrunn fra videregående skole. Studenter som ikke har forkunnskapene fra videregående er nødt til å bruke penger på dyre fag som privatist. Det burde være mulig å gjøre viktige deler av realfagsundervisning tilgjengelig for langt flere.

Dette kan gjøres gjennom å:

- Tilby flere "mykere" realfag som kombineres med andre fagområder
- Utvide ordninger med forkurs og la forkurs kvalifisere

Norsk Studentorganisasjon mener Kunnskapsdepartementet burde ha fokus på dette i sine dialoger med utdanningsinstitusjonene. Uten realfag går Norge under!

FORSLAG 8 – SAMSKIPNADSLOV

Forslagsstiller: Stian Lågstad, Universitetet i Oslo (UiO)

Til: Stortinget ved partiene

CC: Kunnskapsdepartementet

Stortinget har vedtatt å ta fra studentene makta over sitt eget velferdstilbud, samtidig som de gir seg selv makta til å avsette styrer og insette interimstyrer. Begrunnelsen for vedtaket er anekdoter om historiske vedtak i enkelte samskipnadsstyrer som var lite langsiktige, uten å vise til eksempler der de nye reglene ville hjulpet. NSO reagerer på mangelen på empirisk grunnlag, og ser seg nødt til å påpeke at Stortinget selv har gjort en rekke beslutninger som er kortsiktige de siste årene og kan karakteriseres som tabber. Blant annet har Stortinget:

- Ikke innført 11 måneders studiestøtte

- Bygget for få studentboliger
- Latt bygningsmassen til universiteter og høyskoler over hele landet forfalle

Norsk Studentorganisasjon har ingen problemer med å finne flere eksempler på dårlig styring i Stortinget. Som en konsekvens krever et samlet student-Norge at studentene får tilbake makta.

FORSLAG 9 – EN LÅNEKASSE FOR HELTIDSSTUDENTEN!

Forslagsstiller: Morten Bakke Kristoffersen

I dag deler Lånekassen ut stipend og lån til elever og studenter både i innland og utland. Målet med Lånekassen er å sørge for at alle, uansett sosioøkonomisk bakgrunn, skal kunne ta utdanning, at utdanningen skjer under tilfredsstillende arbeidsforhold, for å effektivisere studiearbeidet og å dekke fremtidlige samfunnsbehov for arbeidskravt.

Per dags dato utnytter ikke Lånekassen sitt fulle potensiale, og er ikke en Lånekasse for heltidsstudenten. Studenter landet over blir presset ut i jobbmarkedet, hvilket øker frafall og er et kraftig hinder for studiepoengsproduksjonen. I dag er det, særlig i de store byene i landet, umulig å være heltidsstudent basert på utbetalingene fra lånekassen. Norsk Studentorganisasjon ønsker dermed å gi studenter mulighet til å søke om mer i lån fra Lånekassen, samt øke prosentandelen av stipendet. På denne måten kan de studentene som ønsker å være heltidsstudenter, men ikke har muligheten til det av økonomiske årsaker, ta opp lån tilpasset deres behov og fokusere på studier.

Studenters økonomi kan også forbedres ved å flate ut de månedlige utbetalingene i noe grad. Norsk Studentorganisasjon ønsker fortsatt en viss spissing i utbetalingen henholdsvis i august og januar.

Norsk Studentorganisasjon ønsker likevel å la studenter som ønsker det få mulighet til å jobbe i ferier, uten at dette går ut over studentenes utbetaling fra lånekassen. Dermed krever NSO at Lånekassen ikke inkluderer sommermånedene juni og juli i beregningen av hvor mye en kan tjene i løpet av et år.

Et annet forbedringspotensiale hos Lånekassen gjelder kundebehandling. Det er et stort problem at så mange studenter hvert semester må stå flere timer i telefonkø uten å få svar. Man ser også at mange studenter ønsker å kunne snakke med personer i person, fremfor på telefon. NSO krever dermed at Lånekassen bedrer sine kontorer med besøkstid og kundebehandling i de største studentbyene. Per dags dato har Lånekassen kontorer i Oslo, Bergen, Stavanger, Trondheim, Trømsø og Ørsta.

NSO krever at Lånekassen:

- Gir studenter muligheten til å ta opp mer i lån
- Flater ut utbetalingene i januar og august, dog med noe spissing
- Ekskluderer opptjent lønn i juni og juli fra beregningene av hvor mye en kan tjene i løpet av et år
- Bedre kontorene med besøkstid og kundebehandling i de største studentbyene

FORSLAG 10 – VI KREVER KVALITET I PRASIS!

Forslagsstiller: Liv-Kristin Rød Korssjøen, Høgskolen i Oslo og Akershus (HiOA) på vegne av studentarlamentene ved HiOA, Høgskolen i Bergen (HiB) og Høgskolen i Sør-Trøndelag (HiST)

Du kan ikke lese deg til å vise omsorg, eller til å kommunisere med mennesker. Nettopp derfor er praksis en uvurderlig del av svært mange utdanninger. Ved enkelte studier utgjør praksisperiodene hele 50 % av studieløpet, og spiller derfor en avgjørende rolle for den helhetlige kompetansen og de ferdighetene du sitter igjen med ved endt utdanning.

Når det gjelder praksis ser vi i dag en rekke utfordringer innen høyere utdanningssektor. Med et stadig økende antall studenter, mangel på praksisplasser, manglende rutiner og avtaler og utilstrekkelige ressurser er det vanskelig å sikre ønsket kvalitet i studier med praksis. NSO mener at utdanningsinstitusjonene, offentlig sektor, Kunnskapsdepartementet og yrkeslivet for øvrig har et felles ansvar for å imøtekomme disse utfordringene på en tilfredsstillende måte.

NSO mener at studenter i praksis er i en særskilt læresituasjon, og det er derfor viktig at studentene blir godt tatt imot på praksisstedet. Studenter i praksis må ikke bli sett på som ekstra arbeidskraft, men som en ressurs for arbeidsplassen. Det er viktig at studentene får tett oppfølging og veiledning, både før, under og etter praksisstudiet.

Utdanningsinstitusjonene har et ansvar for å forberede studentene både faglig og yrkesmessig, i forkant av praksisperioden. For å kunne få mest mulig ut av praksisen må studentene vite hva de går til, og hva som forventes av dem. Studentene bør gjøres kjent med faglige vurderingskriterier og yrkesmessige utfordringer som kan komme til å påvirke praksisperioden.

Under praksisperioden skal studentene følges av en veileder på praksisstedet, samt ha jevnlig kontakt med utdanningsinstitusjonen. God veilederkompetanse er essensielt. NSO mener derfor at veiledere på praksisstedene må gjennomføre et obligatorisk praksisveilederkurs, dersom annen dokumentasjon på formell veilederkompetanse ikke kan framlegges. Kun fagpersonell med relevant og tilstrekkelig erfaring fra praksisfeltet skal brukes som praksisveiledere, både ved utdanningsinstitusjonen og på praksisstedene.

Når praksisperioden er avsluttet har utdanningsinstitusjonen ansvar for å evaluere studentenes læringsutbytte i praksisperioden. Så langt det lar seg gjøre, bør praksisstedet inkluderes i evalueringen. Studentene vurderer sin egen praksisperiode og leverer skriftlig dokumentasjon til ansvarlig fagperson ved institusjonen. Veilederne på sin side skal sørge for at studentene blir vurdert i faglig og teoretisk kunnskap og ferdighet, i tillegg til skikkethet der det er aktuelt.

Kvaliteten på praksisstedet blir vurdert av utdanningsinstitusjonen, i samarbeid med studentene og praksisstedet selv. Dette arbeidet må følges tett opp og nødvendige justeringer må kunne gjennomføres underveis, for løpende å kunne sikre god kvalitet. Kvalitet i praksis er like viktig som kvalitet i øvrige studier.

I pressområder har man sett at det er vanskelig for utdanningsinstitusjonene å tilby praksisplasser i nærheten av lærestedet. Dette er en utfordring som må tas på alvor. NSO mener at det å tilby tilstrekkelig antall praksisplasser er et felles ansvar, som må deles mellom statlig og kommunal offentlig sektor og utdanningsinstitusjonene. I Stortingsmelding 13 «Utdanning for velferd – Samspill i praksis» vurderer Kunnskapsdepartementet å lovfeste en plikt for alle helse- og

velferdstjenestene om å stille til rådighet praksisplasser¹³. Dette tiltaket stiller NSO seg bak, og understreker at kapasitetsutfordringene ikke gjelder kun innen helse- og velferdssektoren. Mens utdanningsinstitusjonene har et koordineringsansvar, må offentlig sektor ta ansvar for å tilby de praksisplassene man har tilgjengelig, og som det er behov for.

For studenter som må reise bort fra utdanningsinstitusjonene for å kunne gjennomføre praksis er det viktig at det åpnes for at ekstrautgifter, til for eksempel reise, dekkes av utdanningsinstitusjonene. Det er helt urimelig at studenter i praksis skal på pådra seg ekstrautgifter for å kunne gjennomføre obligatorisk praksis.

For å kunne iverksette de tiltakene vi mener er avgjørende for å sikre god kvalitet i praksisstudiene, må Kunnskapsdepartementet innvilge de nødvendige midlene til studier med praksis. Lovfestet krav til praksis og veiledning av praksis bør vurderes, men nødvendige økonomiske midler må følge med. Med de nødvendige midlene vil utdanningsinstitusjonene kunne gi praksis i utdanningen et skikkelig løft, og vise at de virkelig våger å satse på gode profesjonsutdanninger. For å møte samfunnets behov for arbeidskraft er det nødvendig at studenter i praksis får øvelse i reell og selvstendig yrkesutøvelse.

Kvalitet i praksisstudier er helt avgjørende for velferdsstatens framtid, og må derfor tas på alvor.

NSO mener at:

- Alle praksisveiledere skal ha dokumentert veilederkompetanse
- Offentlig sektor må dekke behovet for praksisplasser
- Det bør lovfestes en plikt for offentlige virksomheter om å stille til rådighet praksisplasser for studenter
- Alle reiseutgifter i forbindelse med praksis skal dekkes av utdanningsinstitusjonene
- Kunnskapsdepartementet må innvilge mer økonomiske midler til studier med praksis

FORSLAG 11 – ORDNING FOR FORFØLGDE STUDENTAR

Forslagsstiller: Erik Schreiner Evans, Studentenes og Akademikernes Internasjonale Hjelpesfond (SAIH)

Utdanning er ein føresetnad for eit velfungerande samfunn. Studentaktivistar er ofte viktige endringsaktørar for demokrati og menneskerettar. Dette gjer også studentar til ei særskilt sårbar gruppe i mange land. Autoritære styresmakter går metodisk til verks for å temma studentmassen, Dei nyttar arrestasjonar, truslar og utvising som effektive midlar for å stoppa studentar sine kritiske røster. Då utdanning er det som definerer studenten, vi ei utvising væra eit alvorleg hinder for studenten sitt si personlege utvikling og engasjement.

Men utvisinga rammar ikkje berre studenten. Den har ofte konsekvensar for familiar og lokalsamfunn som har investert mykje i at studenten skal kunne studera. Utvisinga har ofte sterk avskrekkande effekt på andre studentar som kunne tenkast utvisa eit tilsvarande engasjement. Ved å utvisa ein eller eit fåtal studentar, kan eit autoritært maktapparat dermed leggja lokk på ein stor og elles potensielt trugande masse. Sidan det viktigaste verkemiddelet eit maktapparat har for undertrykking av studentmassen er avskrekking har ein også eit betre høve enn elles til å kontra slik undertrykking. For å stimulera til fortsatt engasjement i studentmassen, vil det ha særst god effekt om ein kan hjelpa dei få studentane som vert nytta til å statuera eksempelet. Heller enn at

---

¹³ <http://www.regjeringen.no/nb/dep/kd/dok/regpubl/stmeld/2011-2012/meld-st-13-20112012.html?id=672836>

studentar blir skræmde frå å engasjera seg, vil dei få høve til å fullføra ei utdanning og forma eit verdig liv til nytte for seg sjølve og samfunnet sitt.

NSO ønskjer difor at det skal opprettast ei eiga ordning der studentar som er utvist frå lærestaden sin på bakgrunn av sitt politiske engasjement får fullført utdanninga si i Norge. NSO vil i utgangspunktet føreslå ei prøveordning der 30 studentar får høve til å høve til å fullføra utdanninga si i Norge.

Trass i gode signal frå alle relevante aktørar, vil eit slikt prosjekt krevja politisk gjennomføringsvilje samstundes som det er fare for at det fell mellom to stolar i ansvarsfordelinga mellom Kunnskapsdepartementet og Utanriksdepartementet.

FORSLAG 12 – STUDENTMILJØLOVEN

Forslagsstiller: Stewart Håseth, kandidat til arbeidsutvalget

Norsk Studentorganisasjon (NSO) ser behovet for at alle studenter i Norge kan ha et felles minstemål av velferdstjenester, herunder helse og studentboliger. For å få dette på plass, må vi få en lov som regulerer dette.

Bakgrunn

Med dagens system legges det lite til rette for de ulike velferdstilbudene ved de ulike utdanningsinstitusjonene i Norge. De aller fleste har en rådgivningstjeneste, men utover dette er svært store forskjeller på hvilke tilbud som tilbys. Velferds- og likestillingspolitisk komité (VLPK) har såvidt begynt å samle inn data for å sjekke tilbudene, og vi ser allerede at dette er tilfeldig.

Det å få en lov på plass, er ikke noe som vil være enkelt. Stoltenbergregjeringen var såvidt på banen med tanker om dette i 2001¹⁴, min siden den gang er lite gjort for å få til en samkjøring av tilbudene ved de ulike institusjonene.

Det er også verdt å merke seg at resolusjonen vil gå inn på områder NSO allerede har vedtatt en velferdspolitisk plattform. Der resolusjonen vesentlig avviker fra denne, er dette å forstå som forslag til en kommende revidering av denne.

Denne resolusjonen tar for seg forholdene til bachelor og masterstudenter. Stipendiater er delvis ansatt, og derfor innbefattet under arbeidsmiljøloven.

Delt ansvar ovenfor studentene

Det er 2 hovedaktører som er ansvarlige for studentenes tilbud på campus. Samskipnadene har ansvar for velferdstilbud, herunder helsetilbud og studentboliger. Universitetene og høyskolene har ansvar for lokaliteter og normalt all praktisk tilrettelegging på studiestedet.

Det er også et eget ansvar på Kunnskapsdepartementet (KD), da det er de som kan pålegge institusjonene ulike pålegg ved lov eller forskrift for å sikre at alle studenter får like tilbud. KD kan også komme med innspill til statsbudsjettet, slik at det er økonomisk handlingsrom for endringene som resolusjonen innbefatter.

Samskipnadenes ansvar

Vi har i dag 25 samskipnader i Norge i dag, hvorav Studentsamskipnaden i Oslo og Akershus (SiO) er den desidert største. Alle samskipnadene skal tilby et minstemål av tjenester som er lokalt tilpasset.

---

14 Kilde: <http://universitas.no/nyhet/835/arbeidsmiljoloov-for-studenter> sist besøkt 18.04.2012 kl. 19.45

Alle som tar høyere utdanning i Norge skal ha rett til de samme velferdstilbudene, uavhengig av nasjonalitet.

Fastlegeordningen

Alle studenter bør bytte til fastlege på studiestedet, uansett lengde på studieoppholdet for å sikre en kontinuerlig oppfølging om behovet for lege skulle oppstå. Dette er noe som samskipnadene skal opplyse om. Samskipnadene skal da også ha legekantor som samarbeidspartnere, der de ikke har egne leger, slik at studentene ikke havner bakerst i køen når uhellet først er ute.

Tannhelsetilbud

Alle samskipnader skal ha et gunstig tannlegetilbud til alle studenter. Grunnet dårlig økonomi utsetter mange studenter å gå til tannlege. Dette medfører plager som gjerne blir større og dyrere når studentene får behandling etter endte studier. NSO mener at alle samskipnader skal ha et helsefond, der alle utgifter dekkes etter en egenandel på 3000,-. Alle studenter skal også ha rett til et gratis tannlegebesøk hvert år likt tilbudet man får ved landets grunn- og videregående skoler.

Helhetlig psykisk helsetjeneste

Det er mange studenter som sliter med ulike psykiske utfordringer, og her antas det at mørketallene er store. Det er derfor viktig at alle studenter får et godt og pålitelig system, der de kan få kontinuerlig oppfølging så lenge det er behov for dette.

Studier med støtte (SMS) er en ordning mellom NAV, samskipnaden og universitetet/høyskolen der studenter med påviste psykiske lidelser får tilrettelagt sine studier. Dette har hatt god effekt, og er noe NSO mener skal videreføres som et fast tilbud uten tidsbegrensing for studenter som oppfyller dagens krav til denne ordningen.

Sykemeldinger

I dag er det mange studenter som av ulike årsaker trenger sykemeldinger. På mange institusjoner er det ikke ansatt personell som har myndighet til å skrive ut sykemeldinger. Det er derimot flere institusjoner som har psykologer tilsatt. NSO mener derfor at også psykologer kan få muligheten til å skrive ut sykemeldinger for mindre alvorlige sykdomsforløp, for å avlaste såvel studenten for ekstra påkjenning som fastlegene for sykdommer som ikke trenger utredninger.

Deltidssykemeldinger og stipend

Etter tragedien på Utøya i 2011, fikk studenter tilbud om et gradert sykestipend for studenter som ikke er istand til å gjennomføre sine studier på normert tid. NSO mener at dette må bli et permanent tilbud, da det er flere enn dem som var direkte eller indirekte påvirket av Utøyatragedien som trenger dette tilbudet.

Deltidssykemeldinger bør også av samme grunn bli gjort permanent, slik at alle som har behov for det kan få tilrettelagt sitt studieløp i et tempo de er istand til å klare. NSO mener her at der det er tilrettelagt for fleksibel utdanning innenfor samme emne som den sykemeldte studenten tar, kan denne tilbys å følge denne i tillegg til vanlig undervisning.

Skadeforsikring¹⁵

Mens elever og arbeidstakere automatisk er forsikret mot skader og sykdom, gjelder ikke det for studenter. Studenter har verken krav på yrkesskadeforsikring eller ulykkesforsikring, og risikerer dermed å ende opp med minstepensjon dersom man blir syk eller skader seg i

---

¹⁵ Dette er hentet direkte fra www.student.no

studiesammenheng. NSO mener at studenter skal være forsikret på lik linje med ansatte på sin utdanningsinstitusjon.

Universitetene og høyskolenes ansvar

Universiteter og høyskoler har ansvar for tilrettelegging av studentenes daglig virke på utdanningstedet. Dette medfører at de også må ha retningslinjer for studentenes HMS. I dag kan dette i beste fall oppleves som noe tilfeldig, og vi må legge enda bedre tilrette for dette i den kommende revideringen av NSOs velferdspolitiske plattform.

Forelesningslokaler

Alle studenter skal ha tilgang til forelesningslokaler tilpasset deres behov, herunder universell utforming.

Det skal være god ventilasjon og belysning der studentene mottar sin undervisning. I tillegg skal det være plass til å ta notater og lignende, enten dette er egne bord, eller innfelte bordplater i stolen.

Studieplasser utenom forelesningene

For å sikre god kvalitet på utdanningen, mener NSO at det skal legges tilrette for å studere på campus utenom forelesningene. Nå er det normalt umulig å sikre egne plasser til samtlige studenter, men det må tilstrebes at spesielt masterstudenter, og studenter som skal skrive bacheloroppgave, har tilgang til et egnet sted for sine studier.

Mange studenter har gruppearbeid av ulik karakter, og det skal derfor være tilgjengelig nok grupperom for prosjektgrupper og kollokviegrupper. Disse rommene skal være universelt utformet, slik at vårt grunnsyn opprettholdes – lik rett til utdanning for alle.

I tillegg bør det være lesesaler på alle biblioteker tilknyttet institusjonen, slik at alle som trenger det kan jobbe med hjemmeeksamener og andre kortere studier på egnede steder.

Utforming av campus

Ikke alle lokaliteter har egnede arealer for alle studenter. Ofte er det gamle lokaler som ikke er renoveret, men selv nyere lokaler kan ha mangler

Det skal være lett å bevege seg overalt på campus, det må derfor settes strenge krav til god, universell utforming. Spesielt gjelder dette merking for blinde og svaksynte.

Det er flere etasjer skal det være en lett tilgjengelig heis, som kan benyttes av alle studenter.

FORSLAG 13 – ARBEIDSLIVSTILKNYTNING

Forslagsstiller: Faglig komité for samfunsvitenskaplige fag og faglig komité for humanistiske fag v/Karoline Barkvoll Holstad

Et problem for mange som tar høyere utdanning i dag, er at de ikke har oversikt over hva de kan bruke utdannelsen til etter endt studier. Samtidig frykter de at utdanningen de tar er irrelevant for arbeidslivet. De samme studentene oppgir at det er viktig for dem at utdanningen forbereder dem til arbeidslivet¹. At studenter ikke vet hva de kan bruke utdanningen sin til, kan føre til lavere tilfredshet og motivasjon, noe som er uønsket.

NIFUs kandidatundersøkelse fra 2008 viser at kun 2,3 % av de som fullførte sin utdanning i år 2000 var mistilpassede i arbeidsmarkedet. Med mistilpasset menes her arbeidsledig,

undersysselsatt eller overkvalifisert. Dette betyr at den bekymringen mange studenter har når det gjelder sin egen relevans for arbeidslivet er ubegrunnet. Et halvt år etter endt studium var hele 17,1% mistilpassede i arbeidslivet. Dersom disse studentene hadde hatt bedre kunnskap om hva de kan bli og hvordan de kan bli det, kunne denne overgangen gått lettere. Arbeidsgivere ville også ha fått tilgang på kandidatene tidligere, og fått en bedre oversikt over hvilken kompetanse kandidater innehar. Norsk Studentorganisasjon (NSO) mener derfor at utdanningsinstitusjonene i Norge må ta større ansvar for å opplyse studentene om hvilken kompetanse de sitter igjen med etter endt studier, slik at studentene får et godt og realistisk syn på fremtidig arbeidsliv.

Tiltak som styrker studenters kunnskap om egen kompetanse vil komme studenter fra både disiplinfag og profesjonsfag til gode. Studenter fra profesjonsfag utdanner seg som oftest til konkrete yrker, men kompetansen studenten tilegner seg vil også kunne være nyttig i andre yrker. At studenter fra profesjonsfag blir klare over hvilke muligheter de har etter endt studier, utover den konkrete sektoren de utdanner seg til, er meget positivt og noe som burde jobbes for. Studenter fra disiplinfag vil dra stor nytte av tiltaket da disse ikke utdanner seg til en konkret sektor. Dersom disse studentene har oversikt over hva de sitter igjen med av ferdigheter etter endt studium, blir det lettere for dem å vise sin kompetanse til arbeidslivet, og de vil bekymre seg mindre for at studiet de tar er irrelevant. Arbeidslivstiltak vil ikke bare hjelpe studentene i etterkant av studiet, men også bidra til å styrke faglig forståelse og tilhørighet.

Da det er utdanningsinstitusjonene selv som har best oversikt over hva studentene skal kunne etter endt studium, er det deres ansvar å gjøre studentene kjent med sin kompetanse. Institusjonene burde også ha velfungerende alumninettverk, noe som vil bidra til at både institusjonene og studentene selv får oversikt over hvilke jobbmuligheter etter endt utdanning.

Høyere utdanning i Norge er allerede i gang med å opplyse studentene om hva de skal kunne etter endt utdanning, blant annet gjennom kvalifikasjonsrammeverket. Dette alene er ikke nok, utdanningsinstitusjonene må iverksette øvrige tiltak for å gjøre studentene bevisst sin kompetanse. Dette kan være utdanningstiltak som øker sammenhengen mellom teori og praktisk anvendelse, som arbeid med caseoppgaver, praksis, studentaktiv forskning og bedre FoU-basert utdanning generelt. Tiltakene utdanningsinstitusjonene gjennomfører burde styrkes, og det burde bli et større fokus på hvilken kompetanse studentene innen alle studier i Norge sitter igjen med.

NSO krever at ingen studenter skal fullføre en grad uten å ha blitt bevisst sin egen kompetanse. Det er institusjonenes ansvar å fremme tiltak som tjener dette målet. NSO stiller følgende tre minimumskrav:

- 1) Alle utdanningsinstitusjoner skal ha fungerende alumninettverk
- 2) Alle utdanningsinstitusjoner skal ha gode arbeidslivstiltak, som karrieresentre, og samarbeidet med arbeidsliv må styrkes.
- 3) Alle utdanningsinstitusjoner skal styrke og øke sammenhengen mellom teori og praksis, for eksempel gjennom casearbeid, flere praksisplasser, studentaktiv forskning og FoU-basert utdanning.

Noter

1. Se for eksempel NTNUs kandidatundersøkelse side 41 og 63. Her kommer det fram at en nøkkelfaktor for studenters tilfredshet ved NTNU er at studiet gir kompetanse som arbeidslivet etterspør.

Kilder

NIFUs Kandidatundersøkelse 2008:

<http://www.nifu.no/Norway/Publications/2009/NIFU%20STEP%20Rapport%2029-2009.pdf>

NTNUs kandidatundersøkelse: <http://www.ntnu.no/utvalg/uu/dok/Kandidatundersokelse-2009-sluttrapport.pdf>

FORSLAG 14 – GODE ARBEIDSVILKÅR STYRKER UNDERVISNING OG FORSKNING **Forslagsstiller: Stian Skaalbones, Universitetet i Oslo (UiO)**

Gode arbeidsvilkår for ansatte er nødvendig for at institusjonene skal lykkes i sin samfunnsrolle. De ansattes arbeidssituasjon må styrkes, og midlertidige tilsetninger må reduseres og retten til forskningstid må sikres. Slik kan vi sikre mer sammenhengende tid til forskning for vitenskapelig ansatte og dermed sikre god forskningsbasert undervisning.

Midlertidighet

Dagens finansieringsordning med omfattende prosjektbevilgninger for relativt korte tidsperioder bidrar til kortsiktighet og uforutsigbarhet. NSO mener kunnskapsdepartementet i samarbeid med institusjonene har et hovedansvar for å rydde opp i dagens praksis med midlertidig tilsetting. Fast ansettelse må være hovedregelen for å sikre kvalitet i utdanningen.

Den utstrakte bruken av midlertidighet gjør det mindre attraktivt å velge en forskerkarriere. Hvis man skal ta hensyn til arbeidstakerinteresser og fremstå som attraktive arbeidsplasser må sektoren tilby forutsigbare karriereløp. Det er viktig for å kunne rekruttere de beste talentene til å velge en forskerkarriere og kunne sikre høy kvalitet på forskning og undervisning. For å sikre forskernes akademiske frihet og samfunnets tillit til at forskningen skjer på en kritisk og uavhengig måte, er fast tilsetting og stillingstrygghet av ekstra stor betydning for vitenskapelig ansatte.

Kvinner er overrepresentert i midlertidige stillinger. Konsekvensen kan være at kvinner i enda større grad enn i dag velger bort en forskerkarriere til fordel for mer forutsigbare rammebetingelser andre steder. Når kjønnsfordelingen i det øvre sjiktet av academia allerede er ujevn, kan redusert bruk av midlertidig tilsetting også være likestillingspolitisk virkemiddel.

Ekstern finansiering utgjør en alt for stor del av institusjonenes finansiering og medfører at de som ansettes på slike midler har dårligere stillingsvern enn andre ansatte. Den utstrakte bruken av tidsavgrensede kontrakter er for en stor del knyttet til eksternt finansierte prosjekter. Institusjonene opplever at det økonomiske handlingsrommet er lite og at en større del av ressursene bindes opp i tidsbegrensede prosjekter, eksternfinansierte oppdrag og pålagte satsninger. Den høye graden av ekstern finansiering fører også til at institusjonene kvier seg for å tilsette i faste stillinger. NSO mener begrepet "eksternt finansierte" må defineres slik at statlige midler ikke svekker stillingsvernet for de ansatte.

Arbeidstid

Undersøkelser fra Arbeidsforskningsinstituttet viser at de ansatte ikke kan utføre sine arbeidsoppgaver innenfor normalarbeidsdagen. De vitenskapelig ansatte arbeider i snitt 47,6 timer i uken. I de tilfellene hvor vitenskapelige ansatte ikke har mulighet til å arbeide overtid vil dette kunne gå utover mengde forskning og gi dårligere undervisning for studenter. Å ikke løse sektorens strukturelle økonomiske problemer ved at personalet jobber gratis overtid ut over

arbeidsmiljølovens bestemmelser, er uholdbart. NSO mener myndighetene må løse de strukturelle økonomiske problemene i sektoren som gjør at vitenskapelige ansatte jobber gratis overtid utover arbeidsmiljølovens bestemmelser.

Forskningstid

Fraværet av tilstrekkelig tid til forskning og utvikling svekker grunnforskningen og er en trussel mot kvaliteten i studietilbudene. Forskningsbasert undervisning er garantien for høykompetente kandidater til å fylle kompetansekrevende posisjoner i såvel private som offentlige virksomheter. Forskningstid gir styrket grunnforskning, verdiskapning og økt kvalitet på undervisningen til studentene. Derfor mener NSO at partene i arbeidslivet må forhandle med myndighetene om å avtalefeste den individuelle forskningsretten. En tariffavtale om arbeidstid vil sende et tydelig signal om at myndighetene tar de ansatte på alvor, og samtidig gjøre det lettere for ansatte i universitets- og høgskolesektoren å gjøre sitt for å løse vårt felles samfunnsoppdrag. En avtale som klargjør forskningsretten, vil også bidra til en avbyråkratisering av arbeidshverdagen i universitets- og høgskolesektoren.

FORSLAG 15 – ET FELLES LØFT FOR BOLIGBYGGING!

Forslagsstiller: Signy Grape, Runa Næss Thomassen, Stian Skaalbones, Birgit Røkkum Skarstein, Tone Vesterhus, Stian Lågstad, Bodil E Krogvold, Øyvind Bjørge, Solveig Figenschou og Aksel Braanen Sterri, Universitetet i Oslo (UiO)

Norsk studentorganisasjon (NSO) mener det mest målrettede tiltaket regjeringen kan gjøre for å sikre heltidsstudenten er å bygge flere studentboliger.

Det er hovedsaklig to måter man kan sikre heltidsstudenten. Man kan gjøre noe med studentenes inntekt, altså studiestøtte, eller man kan gjøre noe med utgiftene. I følge SSB er utgifter til bolig den største utgiften en student har. Man bør derfor jobbe for å redusere studentenes utgifter og her spesielt bostgifter. Ofte går nesten hele den månedlige utbetalingen en student har fra Lånekassa til dette. Prisøkningen på leiemarkedet er vesentlig høyere enn økningen i studiestøtten, og studenter i dag må derfor jobbe stadig mer ved siden av studiene. Dermed kan man ofte ikke prioritere studiene like høyt som man skulle ønske, og frafall fra studier kan være ytterste konsekvens. Kostnadene til den jevne student er nå så høye at man kan stille spørsmålet om det i det hele tatt eksisterer lik rett til utdanning i Norge. NSO mener det mest målrettede tiltaket for å redusere frafall og sikre høy studiekvalitet er å gi studenter tid til å studere - dette gjøres mest effektivt gjennom å redusere bokostnadene.

Studenter er særlig sårbare på det ordinære boligmarkedet. Man har ofte ikke oppspart egenkapital, ikke fast inntekt og liten mulighet til å få boliglån. Leieprisene er blitt skyhøye i pressområdene ved de store byene og regionsentrene. Å bygge langt flere studentboliger, samtidig som kommunene bygger flere rimelige utleieboliger, vil kunne bidra til å redusere presset i leiemarkedet. Bygging av studentboliger er dermed samfunnsøkonomisk lurt og noe alle i boligmarkedet vil tjene på. Og det viktigste: Ved å bygge studentboliger forsikrer man at verdiene beholdes i samskipnadene og dermed at fremtidens studenter også kan nyte godt av det.

Høye byggekostnader og tomtepriser generelt, kombinert med økte byggekrav som TEK 10, gjør at det allerede i dag er svært kostbart å bygge studentboliger. NSO mener derfor at regjeringen må øke kostnadsrammen og tilskuddsandelen til samskipnadene ved studentboligbygging. Landets kommuner hvor det finnes studiesteder må i større grad tilby rabatterte og passende tomter for studentboliger.

NSO har registrert en økende erkjennelse blant både politikere og folk flest om at boligpolitikk er viktig og en nøkkel for å sikre sosial utjevning. Bygging av studentboliger er en kjerne i dette. NSO vil derfor invitere til en felles dugnad for boligbygging, der staten, kommunene, samskipnadene og studentene samarbeider om å bygge flere studentboliger. Sammen kan vi skape et felles løft for boligbygging som sikrer at studenter har råd til å studere!

Norsk studentorganisasjon krever at:

- Det bygges 2000 studentboliger i året.
- Den statlige kostnadsramme for bygging av studentboliger økes med 100 000 kr; til henholdsvis
- 700 000 kr og 800 000 kr i pressområdene.
- Den statlige tilskuddsandelen tilsvarer 50 % av kostnadsrammen.
- Kommunene i større grad tilbyr samskipnadene rabatterte og passende tomter til studentboliger.
- Kommunene har egne saksbehandlere med ansvaret for studentboligprosjekter.
- Studentboliger klassifiseres som egen boligtype i byggeforskiftene.

Bakgrunn

NSO har til nå ønsket å jobbe både for å øke studiestøtta til 1,5 G og at det skal bygges flere studentboliger. Vi er selvsagt ikke motstandere av å øke studiestøtta. Bakgrunnen for at vi ønsker å ha økt bygging av studentboliger som hovedprioritet for NSO den kommende perioden er en kombinasjon av et ønske om mer målretting og en realpolitisk forståelse.

Økt studiestøtte har alltid vært et krav fra studentbevegelsen. Det er derimot lite sannsynlig at en regjeringkonstellasjon i dagens politiske virkelighet vil gi det løftet vi alle har et ønske om. Selvsagt skal vi ikke gi opp, og man må fortsette å jobbe for delseiere. Likevel mener vi at det vil være smartere i større grad å fokusere på studentboligbygging.

Som det står i resolusjonen, det er i den siste tiden blitt en økt bevissthet om viktigheten av boligpolitikk. Det bygges for lite, innflyttingen til byene og regionsentrene er stor, boligprisene skyter i været, og det snakkes om en boligbølge. Selv helt vanlige lønnsinntakere, som utgjør store velgergrupper, sliter med å komme inn på boligmarkedet. Blant annet har Oslo Arbeiderparti nylig foreslått en egen boligminister og å bygge 2000 studentboliger årlig. Bygging av studentboliger er salgbart samfunnsøkonomisk: alle tjener på at det bygges flere boliger. Det er altså etter vår mening skapt et politisk handlingsrom som NSO bør benytte. Vi må smi mens jernet er varmt og øke presset på studentboligbygging.

Det er noen klare dilemmaer ved å øke studiestøtta. På den ene siden er det åpenbart at prisveksten er høy på alle varer og tjenester, og studenter sakker akterut inntektsmessig med resten av befolkningen. En generell økning av studiestøtta er derfor viktig. På den andre siden vil en studiestøtte på 1,5 G være en relativt stort utgiftspost. Man kan stille spørsmålsteget om å nærmest fordele jevnt ut på alle studenter er et tiltak som fungerer tilstrekkelig, fremfor å målrette tiltakene mer. Økt studiestøtte fører til økt kjøpekraft, og man kan tenke seg at dette bidrar til en enda større oppheting av leiemarkedet. Sannsynligheten for at det blir låneandelen, fremfor stipendandelen, som vil øke er også stor, og sånn sett utsetter man bare kostnadene for den enkelte student.

Ved å bygge studentboliger forsikrer man at verdiene beholdes i samskipnadene og dermed at fremtidens studenter også kan nyte godt av det. I tillegg vil et skikkelig løft i studentboligbyggingen føre til lavere leiepriser ellers i markedet.

Vi mener derfor NSO må tørre å i større grad prioritere. I dag fremstår studentene blant noen som en gruppe som vil ha både i pose og sekk. Vi skulle gjerne hatt begge deler, men innser at ved å fokusere på studentboliger kan vi raskere oppnå seiere.

Delegater innmeldt i henhold til vedtektene

Meral	Mercanoglu	Høgskulen i Sogn og Fjordane
Anna Sara	Fjeld	Høgskulen i Sogn og Fjordane
Martin	Savland	Høgskulen i Sogn og Fjordane
Eirik	Faret Sakariassen	Universitetet i Stavanger
Stina	Kommedal	Universitetet i Stavanger
Magnus	Meisal	Universitetet i Stavanger
Mads	Rosnes	Universitetet i Stavanger
Erik	Nygårdsvoll	Universitetet i Stavanger
Sverre	Gaupås	Universitetet i Stavanger
Eldbjørg	Tveit	Universitetet i Stavanger
Ingelin	Ertesvåg	Universitetet i Stavanger
Amund	Thomassen	Universitetet i Stavanger
Siri	Svanemyr Eriksen	Høyskolen i Buskerud
Toni	Eder	Høyskolen i Buskerud
Alexander	Helgar	Høyskolen i Buskerud
Paal Christian	Bønes	Høyskolen i Buskerud
Sebastian	A. Namork	Høgskolen i Telemark
Anne	Aasebø	Høgskolen i Telemark
Astrid	Varpe	Høgskolen i Telemark
Anita Kristine	Pettersen	Høgskolen i Telemark
Sven Magnus	Skimmeland	Høgskolen i Telemark
Silje	Aakre	Høgskolen i Telemark
Runa	Næss Thomassen	Universitetet i Oslo
Signy	Grape	Universitetet i Oslo
Fredrik	Bjerch-Andresen	Universitetet i Oslo
Chloé	Steen	Universitetet i Oslo
Camilla	Holm	Universitetet i Oslo
Tone	Vesterhus	Universitetet i Oslo
Magnus	Danielsen	Universitetet i Oslo
Jørgen	Traasdahl	Universitetet i Oslo
Solveig Maria	Figenschou	Universitetet i Oslo
Morten	Bakke Kristoffersen	Universitetet i Oslo
Stian	Lågstad	Universitetet i Oslo
Johan	Askeland Tunestam	Universitetet i Oslo
Martin	Mikkelsen	Universitetet i Oslo
Birgit	Skarstein	Universitetet i Oslo
Truls	Aarseth	Universitetet i Oslo
Stine	Størflaten	Universitetet i Oslo
Øyvind	Nordby	Universitetet i Oslo
Robert	Wennerstrøm	Universitetet i Oslo
Christian	Strandenæs	Universitetet i Oslo
Joakim	Pedersen Berg	Universitetet i Oslo
Randi Helena	Lauvrak	Universitetet i Oslo
Frithjof	Eide Fjeldstad	Universitetet i Oslo
Eirik	Borander	Universitetet i Oslo

Ingrid	Ophaug Dahl	Universitetet i Oslo
Lars	Madsen	Universitetet i Oslo
Nicolai	Solheim	Universitetet i Oslo
Bodil	Krogvold	Universitetet i Oslo
Amanda	Isaksen	Høgskulen i Volda
Jonas	Ohlgren Østvik	Høgskulen i Volda
Linn	Sørvig	Høgskulen i Volda
Tiril	Asbøll	Høgskulen i Volda
Morten	Jensen	Universitetet i Nordland
Anneli Maria	Watterud	Universitetet i Nordland
Tommy	Bjørnødegård	Universitetet i Nordland
Håvard	Olafsen	Universitetet i Nordland
Julie	Hjemmaas Gule	Universitetet i Nordland
Åse	Snilstveit	Norges teknisk-naturvitenskaplige universitet
Sverre	Haug Lindseth	Norges teknisk-naturvitenskaplige universitet
Simon	Utseth Sandvåg	Norges teknisk-naturvitenskaplige universitet
Vytautas	Hermansen	Norges teknisk-naturvitenskaplige universitet
Anders	Rohde	Norges teknisk-naturvitenskaplige universitet
Ola	Magnussen Rydje	Norges teknisk-naturvitenskaplige universitet
Jon Mikkel	Haugen	Norges teknisk-naturvitenskaplige universitet
Madeleine	Lorås	Norges teknisk-naturvitenskaplige universitet
Jørgen	Blix Nicholaysen	Norges teknisk-naturvitenskaplige universitet
Per Martin	Sandtrøen	Norges teknisk-naturvitenskaplige universitet
Eivind	Rindal	Norges teknisk-naturvitenskaplige universitet
Camilla	Rikardsen Solheim	Norges teknisk-naturvitenskaplige universitet
Anine	Havn Andresen	Norges teknisk-naturvitenskaplige universitet
Hjalmar	Moberg	Norges teknisk-naturvitenskaplige universitet
Espen	Skarsbø Olsen	Norges teknisk-naturvitenskaplige universitet
Anne Helene	Barsnes	Norges teknisk-naturvitenskaplige universitet
Endre	Elvestad	Norges teknisk-naturvitenskaplige universitet
Vegard	Vefring	Norges teknisk-naturvitenskaplige universitet
Mari Greta	Bårdsen	Norges teknisk-naturvitenskaplige universitet
Gunhild	Foss Heggem	Norges teknisk-naturvitenskaplige universitet
Morten	Olsen	Det teologiske meningshøyskole
Daniel	Sørdahl	Universitetet i Tromsø
Magnus	Sparre	Universitetet i Tromsø
Marius	Hansen	Universitetet i Tromsø
Sebastian	Bantow	Universitetet i Tromsø
Sigurd	Langseth	Universitetet i Tromsø
Isabell	Pettersen Vikan	Universitetet i Tromsø
Jørn	Lomax	Universitetet i Tromsø
Erlend	Lavoll Johannessen	Universitetet i Tromsø
Håvar	Uhre Halvorsen	Universitetet i Tromsø
Hogne	Ulla	Norges Handelshøyskole
Trygve	Lehne	Norges Handelshøyskole
Andreas	Olden	Norges Handelshøyskole
Thomas Olai	Hæggernæs	Høgskolen i Finnmark
Skule Sigurd	Isaksen	Høgskolen i Finnmark
Stian	Aasberg Johansen	Høgskolen i Østfold
Hanne	Dalen	Høgskolen i Østfold

Monica	Jørgensen	Høgskolen i Østfold
Christian	Strømnes	Høgskolen i Østfold
Henrik	Engh	Høgskolen i Østfold
Eirik	Vartdal	Høgskolen i Ålesund
Fisnik	Osmani	Høgskolen i Ålesund
Joakim	Pedersen	Høgskolen i Harstad
Stian	Jakobsen	Høgskolen i Harstad
Katrine	Ellingsen	NLA Høgskolen
Sigurd	Solberg Jakobsen	Høgskolen i Narvik
Anna	Pochinkova	Høgskolen i Narvik
Edward Anthony	C. Disch	Høgskolen i Gjøvik
Kristine	Nymo	Høgskolen i Gjøvik
André	Kleven	Høgskolen i Gjøvik
Therese	Eia Lerøen	Høgskolen i Oslo og Akershus
Sigrid	Mæhle Grimsrud	Høgskolen i Oslo og Akershus
Tord	Øverland	Høgskolen i Oslo og Akershus
Kaisa	Grimsby Leskinen	Høgskolen i Oslo og Akershus
Jakob	Loe	Høgskolen i Oslo og Akershus
Mette	Landsverk	Høgskolen i Oslo og Akershus
Lars Kristian	Nielsen Stensrud	Høgskolen i Oslo og Akershus
Jon	Zwaig Kolstad	Høgskolen i Oslo og Akershus
Gerhard	Eriksen	Høgskolen i Oslo og Akershus
Eirik	Solbøe Lie	Høgskolen i Oslo og Akershus
Lasse Johan	Thue	Høgskolen i Oslo og Akershus
Marja-Leena	Kinnunen Eriksen	Høgskolen i Oslo og Akershus
Beate	T. Dessingtho	Høgskolen i Oslo og Akershus
William	Sæbø	Høgskolen i Oslo og Akershus
Helge	Torvund	Høgskolen i Oslo og Akershus
Marthe	Grefsrud	Høgskolen i Oslo og Akershus
Fredrik	Hemmingsson	Høgskolen Stord/Haugesund
Oda Kristine	Hagalid	Høgskolen Stord/Haugesund
Willy	Alvsvåg Hidle	Høgskolen Stord/Haugesund
Cato Manuel	Ekrene	Høgskolen Stord/Haugesund
Kaja Mathilde	Heltorp	Universitetet for miljø- og biovitenskap
Lene Elizabeth	Hodge	Universitetet for miljø- og biovitenskap
Kåre Gunnar	Fløystad	Universitetet for miljø- og biovitenskap
Torbjørn	H. Kornstad	Universitetet for miljø- og biovitenskap
Isabelle Louise	Aabel	Universitetet i Agder
Ruben	Haugland	Universitetet i Agder
Magne	Bartlett	Universitetet i Agder
Cecilie	Sjøberg	Universitetet i Agder
Marius	Wormnæs	Universitetet i Agder
Ann-Iren	Torgersen	Universitetet i Agder
Julie	Falkevik Tungevåg	Universitetet i Agder
Øystein	Nerland Flemmen	Universitetet i Agder
Eirin	Vetaas	Universitetet i Agder
Rolf Erling	Tvervelv Angelsen	Høgskolen i Sør-Trøndelag
Trine	Kvistad Lorentsen	Høgskolen i Sør-Trøndelag
Nils Magne	Killingberg	Høgskolen i Sør-Trøndelag
Gjermund	Aaseth Løkhaug	Høgskolen i Sør-Trøndelag

Karen Marie	Skaret	Høgskolen i Sør-Trøndelag
Åshild	Stava	Høgskolen i Sør-Trøndelag
Martin	Fredheim	Høgskolen i Sør-Trøndelag
Olav	Reppen Breivik	Høgskolen i Sør-Trøndelag
Alexander	Sæbø Løtvedt	Høgskolen i Lillehammer
Fredrik	Lundestad	Høgskolen i Lillehammer
Stine	Larsen	Høgskolen i Lillehammer
Almaz	Asfaha	Høgskolen i Lillehammer
Jenny	Gaulin	Høgskolen i Lillehammer
Edgar	Karlsen	Høgskolen i Bergen
Karl Hans	Braut	Høgskolen i Bergen
Monica	Olsen	Høgskolen i Bergen
Mari Maline	Bjønness	Høgskolen i Bergen
Øyvind	Sandvik	Høgskolen i Bergen
Anders	Veggeland	Høgskolen i Bergen
Pernille Marie	Våge	Høgskolen i Bergen
Anna	Gjertsen	Haraldsplass diakonale høgskole
Tora	Westgaard	Diakonhjemmet Høgskole
Annette	Torp	Diakonhjemmet Høgskole
Agnethe	Wiker	Universitetet i Bergen
Andreas	Oppedal	Universitetet i Bergen
Bjørn-Anders	Hind	Universitetet i Bergen
Eirik	Hauge	Universitetet i Bergen
Elisabeth	Haugerud	Universitetet i Bergen
Erin	Nordal	Universitetet i Bergen
Finn	Eliassen	Universitetet i Bergen
Knut	Knapskog	Universitetet i Bergen
Marie	Fonnes	Universitetet i Bergen
Mathias	Bratz-Queseth	Universitetet i Bergen
Mats	Bye	Universitetet i Bergen
Mats	Johansen	Universitetet i Bergen
Peter	Hatlebakk	Universitetet i Bergen
Jørgen	Thorkelsen	Universitetet i Bergen
Erin	Dybdal	Høgskolen i Nord-Trøndelag
Mathilde	Dæhlin	Høgskolen i Nord-Trøndelag
Lars Ivar	Wæhre	Høgskolen i Nord-Trøndelag
Randi	Wågheim	Høgskolen i Nord-Trøndelag
Tommy Asbjørn	Torseth	Høgskolen i Nord-Trøndelag
Christine	R. Andersen	Høgskolen i Hedmark
Espen Andreas	Borgersen	Høgskolen i Hedmark
Anette	Gravdal Andersen	Høgskolen i Hedmark
Elise	Villadsen	Høgskolen i Hedmark
Eli-Cathrine	Vågen	Høgskolen i Hedmark
Eva	Collin	Høgskolen i Hedmark
Tiril	Auby	Høgskolen i Vestfold
Thorbjørn	Heyerdahl	Høgskolen i Vestfold
Øystein	Becker	Høgskolen i Vestfold
Julie	Mangelrød	Høgskolen i Vestfold
Tom Erik	Sæthern	Høgskolen i Vestfold
Wid	Al-Shamkawy	Dronning Mauds Minne Høyskole

Tor-Inge	Gloppen	Norges idrettshøyskole

Varadelegater innmeldt i henhold til vedtektene

Tonje	Wold	Høgskulen i Sogn og Fjordane
Therese	Tysland Holth	Universitetet i Stavanger
Arnt Gunnar	Johannsen	Universitetet i Stavanger
Morten	Rønne	Universitetet i Stavanger
Trine	Oftedal	Universitetet i Stavanger
Birgit	Rodvelt	Universitetet i Stavanger
Hanne-Silje	Herfjord	Høyskolen i Buskerud
Lars	Køhler	Høyskolen i Buskerud
Juan	Valenzuela	Høyskolen i Buskerud
Santhos	Kumar Rathakrishnarajah	Høyskolen i Buskerud
Camilla	Horve	Høgskolen i Telemark
Erik Mario	Ical Ellefsen	Høgskolen i Telemark
Sven Kjetil	Brekne	Høgskolen i Telemark
Aksel	Braanen Sterri	Universitetet i Oslo
Stian	Skaalbones	Universitetet i Oslo
Espen	Berg-Larsen	Universitetet i Oslo
Torkil	Vederhus	Universitetet i Oslo
Marie	Samuelsen	Universitetet i Oslo
Helge	Schwitters	Universitetet i Oslo
Karl Kristian	Rådahl Krichhoff	Universitetet i Oslo
Pål	Thygesen	Universitetet i Oslo
Mari	Mamre	Universitetet i Oslo
Tobias	Vidarssønn Langhoff	Universitetet i Oslo
Lars	Gjesvik	Universitetet i Oslo
Ingeborg	Laukvik	Universitetet i Oslo
Edvin	Søvik	Universitetet i Oslo
Axel	Nerdrum	Universitetet i Oslo
Ragnhild Helene	Kaski	Universitetet i Oslo
Kirsten	Kolstad Kvalø	Universitetet i Oslo
Tomas	Wiik	Universitetet i Oslo
Martine	Skoftedalen	Universitetet i Oslo
Ingunn	Sandberg	Universitetet i Oslo
Sunniva	Øyen	Universitetet i Oslo
Atle	Halvorsen Hjellerud	Universitetet i Oslo
Karoline	Holstad	Universitetet i Oslo
Heidi Vikki	Munthe-Kass	Universitetet i Oslo
Camilla	Remmen	Universitetet i Oslo
Ingrid	Grov Mannsverk	Universitetet i Oslo
Lars	Røed Hansen	Universitetet i Nordland
Julian	Froholdt	Universitetet i Nordland
Juni	Barth	Universitetet i Nordland
Stian	Hiis Berg	Universitetet i Nordland
Eli	Fyhn Ullern	Norges Teknisk-Naturvitenskaplige universitet
Helge	Lundsvoll Andersen	Norges Teknisk-Naturvitenskaplige universitet
Kine	Nilsen Myhre	Norges Teknisk-Naturvitenskaplige universitet
André	Almås Christiansen	Norges Teknisk-Naturvitenskaplige universitet

Cathinka	Thyness	Norges Teknisk-Naturvitenskaplige universitet
Knut Jørgen	Vie	Norges Teknisk-Naturvitenskaplige universitet
Rune	Frøhaug	Norges Teknisk-Naturvitenskaplige universitet
Anja	Ziolkowski	Norges Teknisk-Naturvitenskaplige universitet
Kristine	Valentinsen	Norges Teknisk-Naturvitenskaplige universitet
Petter	Normann Dille	Det Teologiske Meningshetsfakultet
Gaute	Aurdal	Det Teologiske Meningshetsfakultet
Ina	K. Haakull	Det Teologiske Meningshetsfakultet
Nina	K. Oskarsdottir	Det Teologiske Meningshetsfakultet
Leiv	M. Aambø	Det Teologiske Meningshetsfakultet
Ina	Kittilsen	Det Teologiske Meningshetsfakultet
Jan Petter	Jenssen	Universitetet i Tromsø
Ebru	Zeybek	Universitetet i Tromsø
Kine	Johansen	Universitetet i Tromsø
Mari	Hansen Ingleson	Norges Handelshøyskole
Edda	Nermoen Burheim	Norges Handelshøyskole
Frithjof	Nerby	Norges Handelshøyskole
Caroline	Kleiven	Norges Handelshøyskole
Sunniva	Adam	Norges Handelshøyskole
Stine	Dale	Høgskolen i Østfold
Abby	Engh	Høgskolen i Østfold
Fredrik	Berntsen	Høgskolen i Østfold
Kaja	M. Holmesland	Høgskolen i Ålesund
Eivind	Nilsen	Høgskolen i Ålesund
Camilla	Hermansen	NLA Høgskolen
Suzanne	Dahn	Høgskolen i Narvik
Kim	Olsborg	Høgskolen i Narvik
Kine	Slåttum	Høgskolen i Gjøvik
Christine Adriane	Svendsrud	Høgskolen i Gjøvik
Liv-Kristin	Rød Korssjøen	Høgskolen i Oslo og Akershus
Kine	Nossen	Høgskolen i Oslo og Akershus
Halvor	Moen	Høgskolen i Oslo og Akershus
Jørgen	Tadvin	Høgskolen i Oslo og Akershus
Kingsley	Dankwah	Høgskolen i Oslo og Akershus
Bendik	Berntsen	Høgskolen i Oslo og Akershus
Maryanne	Grov	Høgskolen Stord/Haugesund
Robin	Roscher-Nielsen	Høgskolen Stord/Haugesund
Lene Marie	Haugland	Høgskolen Stord/Haugesund
Siri	Steinsvik	Høgskolen Stord/Haugesund
Frida	Holand	Universitetet for miljø- og biovitenskap
Hans Olav	Kristiansen	Universitetet for miljø- og biovitenskap
Åsmund	Møll Frengstad	Universitetet for miljø- og biovitenskap
Åsmund	Mikalsen Kvitte	Universitetet for miljø- og biovitenskap
Jenny	Bergan Øverli	Universitetet i Agder
Tom Børge	Belsaas	Universitetet i Agder
Hege Christine	Brenne	Høgskolen i Sør-Trøndelag
Jim	Pedersen	Høgskolen i Sør-Trøndelag
Gina	Helstad	Høgskolen i Sør-Trøndelag
Carina	Rømme	Høgskolen i Sør-Trøndelag
Hanna	Agersborg Aanjesen	Høgskolen i Sør-Trøndelag

Jan Fredric	Sandvik	Høgskolen i Sør-Trøndelag
Anja	Johnsen	Høgskolen i Bergen
Steffen	Aaker	Høgskolen i Bergen
Simon Filip	Berg	Høgskolen i Bergen
Anders	Kvernmo Langseth	Høgskolen i Bergen
Rasmus	Haugen Sandvik	Høgskolen i Bergen
Livar	Bergheim	Universitetet i Bergen
Tine	Blomfeldt	Universitetet i Bergen
Alette	Lie	Universitetet i Bergen
Janne Kristine	Jenssen	Høgskolen i Nord-Trøndelag
Kenneth	S. Ellingseter	Høgskolen i Nord-Trøndelag
Pål Gustin	Sæther	Høgskolen i Nord-Trøndelag
Ragnhild	Wæhre	Høgskolen i Nord-Trøndelag
Brit Marie	Glåmen	Høgskolen i Nord-Trøndelag
Ingrid	Engbakken Grønnesby	Høgskolen i Nord-Trøndelag
Mia	Kristi Ødegård	Høgskolen i Nord-Trøndelag
Lars Petter	Løkken	Høgskolen i Nord-Trøndelag
Jørgen	Botero Mardal	Høgskolen i Nord-Trøndelag
Håvard	Graffer Bye	Høgskolen i Nord-Trøndelag
Tonje	Malvik Leines	Høgskolen i Nord-Trøndelag
Tina	Høyheim	Høgskolen i Nord-Trøndelag
Therese	MacFarlane	Høgskolen i Hedmark
Mie Cathrine	Hoddevik	Dronning Mauds Minne Høyskole
Tommy	Rasmussen	Norges idrettshøyskole

Delegater meldt inn etter fristen

Kristine	Lynum Bjerkem	Kunsthøgskolen i Oslo
Cecilie Elisabeth	Bakkelid	Høgskolen i Molde
Siri	Dyrstad	Høgskolen i Molde

Varadelegater meldt inn etter fristen

Snorre	Hvamen	Kunsthøgskolen i Oslo
Truls	Opheim	NLA Høgskolen